

Situační a výhledová zpráva

OLEJNINY

- * **Světová produkce hlavních druhů olejnin po sedmi letech každoročního růstu poklesla**
- * **Produkce řepky v České republice zaznamenala v marketingovém roce 2002/03 výrazný pokles**
- * **Domácí pěstitelská plocha sóji v roce 2002 opět mírně vzrostla**
- * **Z výměry orné půdy uvedené do klidu zaujímala plocha osetá řepkou 75 259 ha**

2002

Prosinec

Vydává Ministerstvo zemědělství České republiky

Odbor zemědělských komodit MZe ČR

Odpovědní redaktoři:

Ing. Jitka Potměšilová MZe ČR

Ing. Jan Adamec MZe ČR

Ředitel odboru:

Ing. Stanislav Kozák MZe ČR

Zdroje informací, zpracovatelé podkladů:

Agra Europe, London

Agrární komora České republiky

Česká zemědělská univerzita Praha

Český statistický úřad Praha

Ministerstvo financí České republiky

Ministerstvo průmyslu a obchodu

České republiky

Ministerstvo zemědělství České republiky

Oilseeds: World Markets and Trade, USDA

Podniky zemědělské prvovýroby České republiky

Sdružení pro výrobu bionafty Praha

Setuza Ústí nad Labem, a. s.

Svaz pěstitelů a zpracovatelů olejin

Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky

Zemědělská agentura, s. r. o. Praha

Autoři děkují za spolupráci všem uvedeným organizacím a jejich odborným pracovníkům.

Situační a výhledová zpráva Olejniny navazuje na zprávu vydanou v dubnu 2002. Zpráva je zpracována podle údajů dostupných k 31. 10. 2002, pokud není uvedeno jinak.

Termín „marketingový rok“, který je ve zprávě používán, odpovídá v zahraničí užívanému ekvivalentu „marketing year“. U komodity olejniny začíná marketingový rok 1. 7. a končí 30. 6. následujícího roku.

Situační a výhledové zprávy jsou k dispozici na Zemědělských agenturách MZe, na okresních pracovištích agrární komory a v budově Ministerstva zemědělství ČR. Dále vycházejí jako příloha periodika Agrospoj a jsou uvedeny na internetové adrese <http://www.mze.cz/> v oddíle „Publikace, statistika“.

OBSAH

Úvod	1
Souhrn	2
Zásahy státu u komodity olejniny	3
Mezinárodní trh olejin a olejů	5
Pěstování, zpracování a spotřeba olejin v České republice	15
Řepka olejná	17
Slunečnice	20
Mák setý	23
Hořčice bílá	25
Sója luštinatá	27
Zpracovatelský průmysl olejin	28

SEZNAM ZKRATEK

CZV	ceny zemědělských výrobců (farmářské ceny)
ČSÚ	Český statistický úřad Praha
ČZU	Česká zemědělská univerzita Praha
EUR	EURO, společná měnová jednotka EU
EU	Evropská unie
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations, Organizace pro výživu a zemědělství spojených národů
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade, Všeobecná dohoda o clech a obchodu
SPZO	Svaz pěstitelů a zpracovatelů olejnin Praha
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
WTO	World Trade Organization, světová obchodní organizace
CIF (c.i.f.)	Cost, Insurance, Freight = výlohy, pojistné, dopravné hrazeny. Kupující hradí výlohy od vyložení zboží v místě určení
FOB (f.o.b.)	Free on board = volně na palubu lodi. Prodávající hradí náklady až po naložení do dopravního prostředku na uvedeném místě
MEŘO	metylester řepkového oleje, součást směsného paliva – bionafty
OLEOPROGRAM	projekt nepotravinářského využití řepky. S dotační podporou MZe ČR bylo v letech 1992 – 1995 vybudováno 17 zpracovatelských kapacit pro produkci MEŘO
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond

ÚVOD

Situační a výhledová zpráva olejnin je souhrnem aktuálních informací o hlavních olejninách pěstovaných v České republice za období od března 2002. Je rozdělena do čtyř částí. První část se věnuje současné úrovni zásahů státu vztahujících se ke komoditě olejnin. Druhá část popisuje situaci na trhu s olejninami a oleji. Třetí část se zabývá současnou situací v pěstování olejnin v ČR a mezinárodním obchodem s vyprodukovanými olejninami. Poslední část zprávy aktualizuje situaci ve zpracovatelském průmyslu olejnin, v obchodu s rostlinnými oleji a tuky, včetně zpracování řepky pro nepotravinářské využití.

Ve zprávě bylo využito podkladů zpracovaných Svazem pěstitelů a zpracovatelů olejnin a Svazem výrobců bionafty, dále závěrů z jednání Komoditní rady pro olejninu MZe ČR a informací ze zahraničních odborných periodik.

SOUHRN

Celková osevní plocha olejnin podle údajů o osevních plochách, vydaných ČSÚ k 31. 5. 2002, dosáhla 409 738 ha. Došlo tak k poklesu osevních ploch olejnin ve srovnání s předchozím rokem o 26 813 ha. Velmi výrazně poklesla v marketingovém roce 2002/03 odhadovaná celková produkce olejnin na 834 294 t. Ke snížení produkce došlo především u hlavní domácí olejnině řepky, kde meziroční pokles představuje 254 746 t. Na propadu se podílí nejen nižší osevní plocha, ale i pokles průměrného hektarového výnosu na 2,3 t/ha, který je nejnižší za posledních 5 let. Přestože snížená produkce znamenala podstatně nižší nabídku ve srovnání s předchozím rokem, došlo vlivem situace na světovém trhu a při posilování domácí měny k poklesu ceny řepky pro zemědělské výrobce. U další domácí olejnině slunečnice došlo rovněž k poklesu celkové produkce o 3 531 t na 53 240 t. Vliv na snížení produkce mělo především snížení osevních ploch, protože hektarový výnos vzrostl podle odhadu ČSÚ na 2,24 t/ha, to znamená meziroční nárůst o 0,25 t/ha. Další olejninou, kde došlo rovněž k poklesu produkce, je mák. Při odhadovaném průměrném hektarovém výnosu 0,6 t/ha očekáváme ze sklizňové plochy 29 532 ha celkovou produkci 17 790 t, to znamená ve srovnání s rokem 2001 pokles o 3 575 t. Významný nárůst celkové produkce o 16 545 t je očekáván u hořčice bílé, které by mělo být sklizeno 35 255 t, při průměrném hektarovém výnosu 1,0 t/ha. Sklizňová plocha sóji dosáhla v roce 2002 podle odhadu ČSÚ sníženého o 47 ha zničených povodní 2 955 ha. Z uvedených sklizňových ploch je při průměrném hektarovém výnosu 1,95 t/ha odhadována celková produkce 5 672 t, to představuje nárůst oproti roku 2001 o 1 461 t.

Na mezinárodním trhu pokračuje dynamicky trend růstu produkce a zpracování olejnin. Za posledních pět let došlo k nárůstu výroby rostlinných olejů o 14 % na 91,83 mil. t. Za stejné období vzrostla globální spotřeba těchto olejů o 15 % na 92 mil. t. Největší podíl na produkci a spotřebě mají oleje sójový, palmový a řepkový. Na domácím trhu se naopak snižuje produkce a odbyt v potravinářské části zpracovatelského průmyslu olejnin. Tento trend je důsledkem enormního růstu dovozů rostlinných olejů a tuků na otevřený domácí trh. Státní podpora nepotravinářského užití řepky přinesla určitou stabilitu do sektoru pěstování a zpracování olejnin a zajistila využití a postupné rozšíření domácích kapacit.

ZÁSAHY STÁTU U OLEJNIN, ROSTLINNÝCH OLEJŮ A TUKŮ

Do zásahů státu u komodity olejniny zahrnujeme:

1. Celní a ochranná opatření
2. Legislativu
3. Daňovou politiku
4. Dotační politiku státu

1. Celní a ochranná opatření

Nařízením vlády České republiky č. 480/2001 Sb. ze dne 19. 12. 2001 byl vydán celní sazebník, který s účinností od 1. 1. 2002 stanovil sazby dovozního cla pro rok 2002.

Smluvní cla pro dovoz olejin zůstávají na úrovni roku 2000 do doby, než dojde k projednání nových závazků v rámci WTO.

2. Legislativa vztahující se k olejinám

Následující přehled právních předpisů zahrnuje nejdůležitější předpisy týkající se komodity olejniny.

Zákon č. **62/2000 Sb.** o některých opatřeních při vývozu a dovozu výrobků a o licenčním řízení a změně některých zákonů vyjmenovává zemědělské výrobky, na které lze uplatnit zvláštní ochranná opatření. Z olejin a olejů jsou to následující položky a skupiny položek : 1205 00 semeno řepky, 1206 00 91, 99 slunečnicová semena, 1514 řepkový olej. Zahrnuta je i položka 1517 margaríny.

Nařízení vlády č. **273/2002 Sb.**, ze dne 12. 6. 2002 stanoví spouštěcí úroveň objemu dovozů pro jednotlivé zemědělské výrobky a skupiny zemědělských výrobků pro kalendářní rok 2002. Spouštěcí úroveň objemu dovozů u řepky je stanovena na 16 200 tun, u slunečnicových semen na 10 608 tun, u slunečnicového a světlivového oleje a jejich frakcí na 13 529 tun u řepkového a hořčičného oleje a jejich frakcí kromě dále uvedených položek na 10 181 tun. U položek 1514 19 90 a 1514 99 90 olej řepky, nebo řepky olejky s nízkým obsahem kyseliny erukové na 10 181 tun.

Nařízení vlády č. **294/2002 Sb.** ze dne 12.6. 2002, kterým se mění nařízení vlády č. 86/2001 Sb., kterým se stanoví podmínky pro poskytování finanční podpory za uvádění půdy do klidu a finanční kompenzační podpory za uvádění půdy do klidu a zásady pro prodej řepky olejně vypěstované na půdě uváděné do klidu, ve znění nařízení vlády č. 454/2001 Sb. Nařízení kromě jiného upravuje objem řepky, kterou musí žadatel o finanční podporu nabídnout SZIF z každého hektaru půdy uvedené do klidu na 2,3 tuny.

3. Daňová opatření

Podle zákona o spotřebních daních č. 22/2000 Sb., vzniká právníkům a fyzickým osobám provozujícím zemědělskou prvovýrobu, lesní školky a obnovu a výchovu lesa nárok na vrácení spotřební daně ve výši 60 % za nákup určených druhů olejů, paliv a maziv pokud tyto prokazatelně použili pro uvedené druhy činností.

4. Dotační politika

V souladu s § 2 odst. 5 zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, byly vydány podpůrné programy pro rok 2002. Význam pro oblast olejnin mají dotační tituly:

2.B. Udržování genetického potenciálu osiv a sadby

2.B.a. Šlechtění odrůd

2.B.a.1) Podpora na šlechtění nových již rozpracovaných odrůd olejnin, zelenin, kořeninových a léčivých rostlin do výše 60 % prokázaných přímých nákladů.

Podporu na šlechtění olejnin mohou získat pouze šlechtitelé, kterým byla v posledních třech letech registrována alespoň jedna odrůda, nebo mají podánu přihlášku k registraci.

2.C. Podpora zlepšování zdravotního stavu polních plodin

Podporu získají pěstitelé řepky, kteří nakoupí uznané osivo pro založení porostů vyjmenovaných obilovin, luskovin, sóji a řepky.

10. Podpora vzniku a činnosti odbytových organizací výrobců

10.A. Podpora vzniku a činnosti odbytových organizací výrobců v prvních třech letech činnosti. Podpora je poskytována na formování a činnost odbytových organizací nově vzniklých v období od 1. 1. 2002.

10.B. Podpora činnosti odbytových organizací výrobců: podporuje technický rozvoj a vytváření marketingové struktury odbytových organizací výrobců vzniklých nejpozději v roce 2001.

10.C. Podpora činnosti subjektů sdružujících odbytové organizace výrobců v prvních třech letech činnosti. Podporu získají subjekty sdružující odbytové organizace pokud se zabývají odbytem nebo podporou odbytu vyjmenovaných prvovýrobních komodit. Olejniny patří mezi vyjmenované komodity.

MEZINÁRODNÍ TRH OLEJNIN A OLEJŮ

Světová produkce hlavních druhů olejnin v marketingovém roce 2002/03 by měla podle odhadů USDA z listopadu 2002 dosáhnout úrovně 321,7 mil. t. Ve srovnání s předchozím marketingovým rokem by to znamenalo pokles produkce o 1,9 mil. t (o 0,6 %).

Světová bilance hlavních olejnatých semen (v mil. tun)

Ukazatel / mark. rok	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02 ¹⁾	2002/03 ²⁾
PRODUKCE :						
Sójové boby	158,07	159,82	159,90	175,10	184,30	188,81
Bavlníkové semeno	34,35	32,62	32,93	33,53	36,60	33,22
Podzemnice olejná	27,29	29,77	28,99	31,12	33,11	31,73
Slunečnicové semeno	23,21	26,63	27,22	23,29	21,25	23,24
Řepkové semeno	33,23	35,89	42,47	37,60	35,86	31,96
Kopra	5,33	4,38	5,46	5,90	5,26	5,30
Palmová jádra	5,05	5,62	6,41	6,91	7,15	7,40
C e l k e m	286,53	294,72	303,37	313,44	323,53	321,66
VÝVOZY:						
Sójové boby	40,46	38,72	46,68	55,08	55,00	60,61
Bavlníkové semeno	0,99	1,02	1,33	1,39	1,42	1,19
Podzemnice olejná	1,41	1,31	1,65	1,39	1,64	1,52
Slunečnicové semeno	3,93	4,45	3,39	3,48	2,23	2,29
Řepkové semeno	6,90	9,31	11,26	9,86	7,44	5,99
Kopra	0,26	0,25	0,26	0,19	0,19	1,18
Palmová jádra	0,06	0,06	0,07	0,08	0,06	0,06
C e l k e m	54,00	55,10	64,64	71,46	67,97	71,84
DOVOZY:						
Sójové boby	39,90	40,58	47,81	54,94	56,08	60,17
Bavlníkové semeno	0,95	0,97	1,31	1,30	1,36	1,20
Podzemnice olejná	1,38	1,35	1,46	1,38	1,58	1,48
Slunečnicové semeno	4,05	4,34	3,48	3,20	2,01	2,29
Řepkové semeno	6,76	9,09	11,00	9,71	7,67	6,02
Kopra	0,20	0,29	0,27	0,19	0,18	0,14
Palmová jádra	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,02
C e l k e m	53,29	56,67	65,36	70,76	68,93	71,32
ZPRACOVÁNÍ:						
Sójové boby	124,22	135,71	136,03	146,95	158,06	164,52
Bavlníkové semeno	25,87	24,98	25,05	24,50	26,51	24,64
Podzemnice olejná	13,86	14,79	13,63	14,17	15,71	14,90
Slunečnicové semeno	20,84	23,01	23,94	20,87	18,78	20,70
Řepkové semeno	31,20	31,86	37,09	35,48	33,27	30,62
Kopra	5,32	4,44	5,45	5,84	5,19	5,20
Palmová jádra	5,06	5,58	6,34	6,82	7,07	7,30
C e l k e m	226,39	240,36	247,53	254,63	264,59	267,88
KONEČNÉ ZÁSoby:						
Sójové boby	25,07	27,29	28,02	30,92	32,45	29,67
Bavlníkové semeno	0,66	0,50	0,39	0,53	0,49	0,45
Podzemnice olejná	0,57	0,79	0,73	0,76	0,84	0,63
Slunečnicové semeno	0,99	1,42	1,75	0,89	0,55	0,51
Řepkové semeno	1,08	2,23	4,06	2,42	2,43	1,35
Kopra	0,09	0,04	0,04	0,03	0,03	0,02
Palmová jádra	0,14	0,13	0,12	0,14	0,15	0,15
C e l k e m	28,60	32,41	35,10	35,68	36,93	32,78

Pramen: Oilseeds: World Markets and Trade, USDA listopad 2002

Poznámka: ¹⁾ 2001/02 předběžné údaje, ²⁾ 2002/03 kvalifikovaný odhad z měsíce listopadu 2002

Celková předpokládaná světová produkce hlavních druhů olejnin ve výši 321,66 mil. tun znamená první pokles po sedmi letech nepřetržitého každoročního růstu globální sklizně olejnin. Avšak odhad objemu celkového zpracování těchto olejnin v marketingovém roce 2002/03 na úrovni 267,88 mil. tun při trvajícím poptávce převyšuje skutečnost předchozího roku o 3,3 mil. tun. Odhad zpracování sójových bobů pak meziročně vzrostl dokonce o 6,5 mil. tun na 164,52 mil. tun. Úroveň zásob olejnin na konci marketingového roku se tak sníží na podíl 10 % z dosažené produkce.

Přes mírný pokles odhadované světové sklizně olejnin, způsobené poklesem ploch a produkce řepky, bavlníku, podzemnice olejné, pokračuje významný nárůst plochy a produkce sóji. Celková výměra sóji je odhadována na 81,15 mil. ha. Při průměrném výnosu 2,33 t/ha se očekává globální sklizeň sójových bobů ve výši 188,81 mil. tun. Ve srovnání s předchozím rokem 2001/02 by to znamenalo nárůst o 4,5 mil. tun, tj. o 2,4 %. Největšími pěstiteli jsou USA (29,1 mil. ha), Brazílie (18 mil. ha), Argentina (12,3 mil. ha) a Čína (9,4 mil. ha). Nízké zastoupení má sója v zemích EU, kde činila její letošní výměra 200 – 300 tis. ha, z čehož byla většina osevů v Itálii (59 %) a ve Francii (35 %). Průměrné výnosy sóji v zemích EU dosahují úrovně 3,2 t/ha. V Brazílii jsou z nové sklizně očekávány průměrné výnosy ve výši 2,72 t/ha, v USA cca 2,52 t/ha, což znamená celkovou produkci sóji v těchto zemích ve výši 49 mil. t, respektive 73,2 mil. t.

V Čínské lidové republice se podařilo sklídit historicky nejvyšší množství sójových bobů. Při průměrném výnosu 1,74 t/ha činila celková produkce 16,4 mil. tun. Přes tuto skutečnost se zvýšily ceny sóji na čínském trhu a za první dva měsíce marketingového roku 2002/03 bylo dovezeno z USA rekordní množství 2,27 mil. tun sójových bobů. Čína nakupuje více než 20 % objemu vývozu sóji z USA v hodnotě zhruba 1 mld. USD.

Celosvětové vývozy sóji by měly podle listopadových údajů USDA dosáhnout 60,6 mil. tun a převýšit o 5,6 mil. tun (o 10 %) úroveň v roce 2001/02. Hlavními vývozci zůstanou USA s 24,2 mil. tun a Brazílie s 20,9 mil. tun. Největší objem dovozů sójových bobů by měly realizovat země EU s celkem 20,2 mil. tun (z toho Nizozemí 6 mil. t), z čehož by mělo být zpracováno v tukových závodech zhruba 17,7 mil. tun. Čína předpokládá v současném marketingovém roce dovoz 14 mil. tun sójových bobů.

Celosvětová výměra řepky pro sklizeň v marketingovém roce 2002/03 představuje 22,64 mil. ha. Při průměrném výnosu 1,41 t/ha by měla celková produkce dosáhnout cca 32 mil. tun. Ve srovnání se sklizní předchozího roku 2001/02 by to představovalo pokles o 3,9 mil. tun, tj. o 11 %. K největšímu poklesu produkce řepky ve srovnání s minulým rokem dochází podle tohoto odhadu v Kanadě o 1,6 mil. tun, v Austrálii o 0,9 mil. tun a v Číně o 0,8 mil. tun. V Kanadě se osevňovací plochy řepky v letošním roce snížily v důsledku jarního sucha na 3,2 mil. ha (v roce 2001 to bylo 3,8 mil. ha a v roce 2000 pak 4,8 mil. ha). Dosaženou produkci negativně ovlivnily deště v průběhu sklizně, přičemž se očekává, že v důsledku nástupu zimního počasí zůstane nesklizeno cca 10–15 % ploch. V zemích EU došlo k celkovému nárůstu výměry řepky meziročně o 4 %, přestože v Německu bylo zaseto o 14 % ploch více. Letní přívalové deště a záplavy, které postihly především Německo však způsobily významné poškození očekávané úrody. Podle červencového odhadu USDA měla dosáhnout produkce řepky v EU celkem 9,76 mil. tun při průměrném výnosu 3,17 t/ha. Listopadový odhad pak zpřesňuje předpoklad celkové sklizně na 9,23 mil. tun při průměrném výnosu 2,98 t/ha.

Globálně by mělo být v marketingovém roce 2002/03 zpracováno 30,62 mil. tun řepky, tj. o 2,65 mil. tun méně, než v předchozím roce. Přesto se očekává, že zásoby řepky na konci marketingového roku 2002/03 poklesnou na pouze 1,3 mil. tun. Celková produkce řepkových olejů by měla dosáhnout 11,28 mil. tun, produkce řepkových šrotů pak 18,47 mil. tun.

Po několika letech poklesu ploch a produkce slunečnice dochází k obratu zásluhou vyšších sklizní v Rusku a na Ukrajině. Z celosvětové výměry 20,35 mil. ha slunečnice se předpokládá při průměrném výnosu 1,14 t/ha produkce 23,24 mil. tun semene. Celkové množství zpracování semene slunečnice se odhaduje v marketingovém roce 2002/03 ve výši 20,70 mil. tun. Konečné zásoby semene se sníží na 0,5 mil. tun.

V marketingovém roce 2002/03 se předpokládá celkové globální zpracování olejnin ve výši 267,89 mil. tun, což je o 3,3 mil. tun (o 1,2 %) více, než v předchozím roce. Konečné světové zásoby olejnin se podle listopadových údajů USDA sníží ve srovnání s předchozím rokem 2001/02 o 11,2 % na 32,8 mil. tun, což představuje zhruba 12 % celkového množství světového zpracování olejnin.

Celosvětové vývozy palmového a sójového oleje se dále zvyšují a podle říjnových předpokladů by měly dosáhnout zhruba 74 % celosvětového vývozu rostlinných olejů v marketingovém roce 2002/03. Suma světového vývozu je odhadována na 37,65 mil. tun, z čehož by měl vývoz palmového oleje činit 17,79 mil. tun a vývoz sójového oleje 10,17 mil. tun. Růst produkce a vývozu těchto dvou druhů rostlinných olejů odpovídá současnému trendu poklesu ploch a produkce řepky a slunečnice.

Světová spotřeba rostlinných olejů v marketingovém roce 2002/03 je odhadována na historicky nejvyšší množství 92,0 mil. tun, což představuje meziroční nárůst o 1,2 %. Největší podíl spotřeby činí 30,3 mil. tun sójového oleje (tj. 33 % celkové spotřeby rostlinných olejů), 25,2 mil. tun palmového oleje (27 %), 11,4 mil. tun řepkového oleje (12 %) a 8,2 mil. tun slunečnicového oleje (9 %).

Globální produkce jedlých rostlinných olejů se od marketingového roku 1998/99 zvýšila o 14 %, jejich spotřeba pak o téměř 18 %. V důsledku toho se snížily světové zásoby jedlých rostlinných olejů za poslední dva roky z 8,4 mil. tun na 6,5 mil. tun což je množství, odpovídající současné globální spotřebě na pouhých 25 dní.

Země Evropské unie

Letošní sklizňová plocha hlavních pěstovaných olejnin (řepky, slunečnice a sóji) v zemích EU se ve srovnání s předchozím rokem snížila o 329 tis. ha (o 6,1 %) na 5,1 mil. ha. K největšímu snížení výměry olejnin došlo v Itálii o 276 tis. ha, ve Francii o 175 tis. ha, ve Španělsku o 50 tis. ha. K významnějšímu nárůstu ploch olejnin došlo v Německu o 163 tis. ha. Letní deště na evropském kontinentu a ničivé záplavy, které postihly zhruba 220 tis. ha orné půdy v Německu výrazně negativně poznamenaly letošní sklizeň olejnin v zemích EU. Zatímco červencový odhad obchodní asociace COCERAL předpokládal úrodu olejnin ve výši 13,73 mil. tun, podle říjnových odhadů se očekává celková produkce ve výši 12,65 mil. tun. Toto množství by znamenalo pokles sklizně ve srovnání s předchozím rokem o 0,5 mil. tun, tj. o 3,6 %. Průměrný výnos olejnin v EU je podle těchto údajů předpokládán ve výši 2,50 t/ha. Průměrný výnos semene řepky je odhadován na 3,02 t/ha, výnos semene slunečnice na 1,54 t/ha a sójových bobů na 3,14 t/ha.

K celkové produkci hlavních druhů olejnin v zemích EU ve výši 12,65 mil. tun je očekáván v současném marketingovém roce 2002/03 dovoz zhruba 20,13 mil. tun olejnatých semen. Z toho by měl činit dovoz sójových bobů 17,80 mil. tun, dovoz slunečnice pak 1,68 mil. tun. Dovozy semene řepky do zemí EU by mohly podle údajů z konce října meziročně poklesnout o 28 % na 650 tis. tun, neboť v roce 2001/02 činily 900 tis. tun.

Z dlouhodobého trendu růstu poptávky po rostlinných olejích a tucích na světovém trhu těží obrovské a moderní kapacity zpracovatelského průmyslu v zemích EU. Tyto s dostatkem finančních zdrojů, s vyspělou logistikou a marketingem, při ochraně vlastního trhu expandují ve svém podnikání. Při celkové produkci 12,65 mil. tun řepky, slunečnice a sóji se v zemích EU předpokládá objem zpracování těchto hlavních olejnin v průběhu marketingového roku 2002/03 ve výši 29,69 mil. tun. To znamená, že celkový objem zpracování je téměř dva a půl krát vyšší než vlastní produkce olejnin. K tomuto účelu slouží možnost bezcelních dovozů semene olejnin do EU a také prosazená liberalizace ochrany trhů v zemích střední a východní Evropy pro odbyt produkce olejů a tuků z EU. Zatímco se v zemích EU omezuje pěstování sóji na pouhých 220 tis. ha s produkcí 691 tis. tun, tamní zpracovatelský průmysl při současném růstu poptávky předpokládá zpracování 17,34 mil. tun sójových bobů. To představuje 25 násobek tamní sklizně, s produkcí cca 3,2 mil. tun sójového oleje. Z tohoto množství se odhaduje z EU vývoz více než 1 mil. tun sójového oleje, který ve stále vyšší míře směřuje i na český trh a snižuje uplatnění produkce domácích zpracovatelů.

EU – plochy, výnosy a produkce olejnin v letech 2001 a 2002 ¹⁾

	Plocha (tis. ha)		Výnos (t/ha)		Produkce (tis. t)	
	2002 ¹⁾	2001	2002 ¹⁾	2001	2002 ¹⁾	2001
ŘEPKA:						
EU celkem	3 059	2 976	3,02	2,97	9 226	8 843
– Německo	1 297	1 138	2,97	3,65	3 847	4 159
– Francie	1 034	1 083	3,21	2,65	3 322	2 874
– Velká Británie	418	451	3,33	2,57	1 394	1 160
– Rakousko	55	56	2,28	2,61	126	146
SLUNEČNICE:						
EU celkem	1 778	2 018	1,54	1,53	2 736	3 086
– Francie	625	706	2,45	2,24	1 531	1 581
– Španělsko	900	940	0,88	1,01	793	949
– Itálie	116	240	1,80	1,50	209	360
SÓJA:						
EU celkem	220	391	3,14	3,04	691	1 190
– Itálie	129	250	3,50	3,35	452	838
– Francie	76	121	2,72	2,57	207	311
– Rakousko	16	16	2,20	2,07	30	33
OLEJNINY CELKEM: ²⁾						
EU celkem	5 057	5 386	2,50	2,44	12 653	13 119
– Německo	1 323	1 160	2,95	3,63	3 904	4 213
– Francie	1 735	1 910	2,92	2,50	5 060	4 766
– Rakousko	90	92	2,35	2,51	213	232

Pramen: COCERAL, říjen 2002

Poznámka: údaje jsou včetně olejnin pro nepotravinářské užití

¹⁾ předběžné odhady

²⁾ údaje bez lněného semene a ostatních olejnin

Aktuální shrnutí zemědělské politiky EU u olejnin

Olejnin jsou spolu s obilovinami v EU podporovány v rámci tzv. „platby na plochu“, která původně sloužila jako kompenzace snížení intervenční ceny obilovin. Cílem opatření bylo zajištění možnosti regulace produkce polních plodin. Z tohoto důvodu není výše platby vázána na aktuální produkci, ale na tunu referenčního výnosu obilovin za stanovené historické období (pro členské země období 1986/87–1990/91) tak, aby se zamezilo dalšímu nekontrolovatelnému nárůstu produkce těchto plodin. Z olejnin jsou v rámci platby na plochu podporovány: řepka, slunečnice, sója a len olejný. Plodiny jako mák a hořčice podporovány nejsou. Platba je poskytována na výměru osetou podporovanými plodinami (tyto plodiny jsou vyjmenovány v nařízení Rady č. 1251/99) za předpokladu, že pěstitel vyjme z produkce minimálně 10 % výměry na které jsou tyto oprávněné plodiny pěstovány. Platba pro všechny podporované druhy je vždy vztahována k referenčnímu výnosu obilovin. Platba na plochu je ve stejné výši poskytována i na půdu vyjmutou z produkce.

Pro ČR je v současné době navržen pro výpočet přímé platby referenční výnos (obilovin) 4,2 t/ha a výše přímé platby může dosáhnout 55 % (příspěvek ES 25 %). Znamená to, že v prvním roce by farmář dostával na hektar olejnin částku necelé 4000 Kč (kurz 1 EUR = 30 Kč) s postupným nárůstem až do roku 2010 na 100 % hodnoty EU. Vývoj po roce 2006 je ale značně nejistý, neboť Komise připravuje další reformu zemědělské politiky, která by měla přinést sjednocení všech plateb do jedné částky vyplácené na farmu na základě určitého referenčního období bez ohledu na pěstované plodiny. Legislativní podoba těchto návrhů bude známa nejdříve v lednu 2003.

Pod podmínkou, že bude produkce využita k jiným než potravinářským nebo krmným účelům (energetické, farmaceutické nebo jiné nepotravinářské účely), mohou být olejininy pěstovány také na

půdě uvedené do klidu. Povoleno je pěstování řepky, řepice, slunečnice, hořčice, světlice, skočce, máku i ostatních olejnin.

Pravidla Společné zemědělské politiky EU (SZP) však na rozdíl od současně platných podmínek nařízení vlády č. 86/2001 Sb. v platném znění neumožňují zvýhodněný nákup a prodej semene řepky olejné, tak jak jej provádí SZIF. Veškerá podpora, kterou zemědělec obdrží je limitována platbou na plochu a možností daňového zvýhodnění formou úlevy na spotřební dani či na DPH. Zemědělec je zároveň povinen podrobně dokladovat smluvní zabezpečení odběru veškeré produkce výkupem či zpracovatelským podnikem a to již současně s podáním žádosti o platbu. Jako záruku řádného postupu poskytuje žadatel o podporu platební agentuře kauci ve výši 250 EUR/ha.

Dle projednávané reformy SZP, tzv. Mid-Term Review, by půda v klidu již neměla být využívána pro produkci energetických plodin, jejich pěstování by se mělo přesunout na „smluvně pokrytou“ plochu cca 1,5 mil. ha orné půdy na které by měla být mimo standardní výše přímé platby poskytována ještě dodatečná podpora–tzv. uhlíkový kredit ve výši 45 EUR/ha. Rozdělení maximální garantované výměry mezi jednotlivé členské státy by mělo být realizováno na základě historické výměry energetických plodin na půdě vyjmuté z produkce a mezinárodních závazků redukce emisí CO₂.

V případě strategie podpory spotřeby biopaliv a obnovitelných zdrojů energie Rada EU v polovině listopadu 2002 vypracovala společnou pozici k direktivě Evropského parlamentu, která bude předmětem jednání Parlamentu ještě v únoru příštího roku. Cílem této pozice je snížení emisí CO₂ a podpora vyššího využití biopaliv v dopravě. Jsou definovány druhy paliv, která se považují za biopaliva a stanoveno, že každá členská země si musí stanovit tzv. indikativní hodnoty spotřeby těchto biopaliv. Jako referenční je navržena hodnota 2 % podílu z trhu benzinových a naftových paliv do 31. 12. 2005 a 5,75 % do 31. 12. 2010. Jsou stanoveny formy použití biopaliv (dle EN 228 a 590) a informační povinnosti ze strany členské země vůči Bruselu. V praxi by členské země měly postupovat v souladu s direktivou nejpozději do konce roku 2004.

Ze zemí EU jsou nejvýznamnějšími producenty alternativních paliv na bázi rostlinných olejů Německo a Francie. Nejvýznamnější podíl plodin pěstovaných na půdě uvedené do klidu představují plochy řepky a slunečnice.

Země střední a východní Evropy

Rusko a Ukrajina

Dobré předpoklady sklizně slunečnice v Rusku a na Ukrajině přispěly k tomu, že odhad světové produkce této olejnin v marketingovém roce 2002/03 převyšuje o zhruba 2 mil. tun sklizeň předchozího roku. Tehdejší produkce ve výši cca 21,2 mil. tun byla nejnižší za posledních 13 let.

Produkcí slunečnice v Rusku z letošní sklizně odhaduje USDA ve výši 3,3 mil. tun, což je ve srovnání s předchozím rokem nárůst o 0,6 mil. tun (o 22 %). S očekávanou produkcí sóji ve výši 370 tis. tun a řepky cca 150 tis. tun by měla celková sklizeň hlavních olejnin v Rusku dosáhnout 3,8 mil. tun.

Odhady ukrajinské produkce slunečnice po loňském výpadku, kdy bylo ze 2,4 mil. ha sklizeno při průměrném výnosu 0,94 t/ha celkem 2,2 mil. tun semene, vypadají optimisticky. Podle zářijových údajů domácí analytické společnosti UkrAgroConsult by mělo být z výměry 2,77 mil. ha při průměrném výnosu 1,13 t/ha sklizeno 3,06 mil. tun semene. To by znamenalo ve srovnání s předchozím rokem nárůst o 0,86 mil. t semene, tj. o 39 %.

Vývozy semene olejnin, včetně slunečnice omezují platná vývozní cla, v Rusku ve výši 20 % a na Ukrajině ve výši 17 %. Celkový vývoz semene slunečnice v marketingovém roce 2002/03 z Ruska a Ukrajiny je předpokládán ve výši 0,6 mil. tun. Celkový objem zpracování slunečnice v sezoně 2002/03 je odhadován v Rusku na 2,82 mil. tun, na Ukrajině na 2,34 mil. tun. Po výpadku v produkci slunečnice v roce 2001 došlo v marketingovém roce 2001/02 k poklesu vývozu slunečnicového oleje

z Ukrajiny na 368 tis. tun. To byl ve srovnání s vývozem 590 657 tun v předchozím roce 2000/01 pokles o 31 %. V marketingovém roce 2002/03 se očekává vývoz slunečnicového oleje z Ukrajiny ve výši 585 tis. tun a z Ruska pak ve výši 110 tis. tun.

Polsko

Podle definitivních údajů polského statistického úřadu (GUS) bylo v loňském roce sklizeno z 443 tis. ha řepky při průměrném výnosu 2,40 t/ha celkem 1,064 mil. tun semene řepky. V uplynulém marketingovém roce tak domácí nabídka převýšila zhruba o 25 % poptávku tukových závodů. Z celkové produkce tak bylo vyvezeno na zahraniční trhy (především do Číny, Švýcarska, V. Británie, Německa, Mexika, Belgie, Rakouska) 285 tis. tun řepky.

Pro sklizeň roku 2002 poklesla osevní plocha řepky o 9 % na 403 tis. ha. Z této výměry je zhruba 368 tis. ha (91 %) ozimé řepky a 35 tis. ha jarní řepky. Pokles způsobilo deštivé počasí loňského léta. Podle údajů Agra Europe ze srpna byla očekávána nová sklizeň řepky ve výši 900 tis. tun. To by znamenalo ve srovnání s předchozím rokem snížení produkce o 164 tis. tun, tj. o 15,4 %.

Zvýšená poptávka po sklizni působila na růst cen semene řepky. Dva největší tukové závody v Polsku nabízely v srpnu za dodávky řepky ve standardní kvalitě 845–875 PLN/t, tj. cca 205–212 EUR/t (ve stejném období roku 2001 to bylo cca 850 PLN/t). Letošní srpnová cena na mezinárodním trhu ve výši 220–230 EUR/t vyvolávala na polském trhu obavy z nadbytečných vývozu řepky, které by omezily dostupnost suroviny pro domácí zpracovatele. Zvýšení cen a pokračující nárůst poptávky po rostlinných olejích pravděpodobně povedou k rozšíření osevů ozimé řepky pro sklizeň v následujícím roce 2003.

Polské tukové závody (se zpracovatelskou kapacitou cca 1,2 mil. tun olejnatých semen/rok) zpracují v sezóně 2002/03 podle zveřejněných odhadů 860 tis. tun řepky. Je tak očekávána produkce zhruba 350 tis. tun surového řepkového oleje a cca 510 tis. tun řepkových šrotů. V následujícím období se předpokládá mírný nárůst cen rostlinných olejů a tuků i másla. Očekává se, že se průměrná spotřeba rostlinných olejů a tuků v roce 2002 zvýší z 18,3 kg v roce 2001 na 18,6 kg/obyv./rok.

Slovensko

Podle údajů ŠÚ SR ze soupisu osevních ploch k 20. 5. 2002 činila celková výměra olejnin 204 tis. ha, což představuje v SR 14,8 % oseté orné půdy. Z této plochy byla výměra řepky pro sklizeň v letošním roce 124,6 tis. ha (61 %). To představovalo ve srovnání s předchozím rokem nárůst o 19,3 tis. ha (18,3 %). Z celkové výměry bylo 122,1 tis. ha řepky ozimé (cca 98 %). Podle zářijového odhadu slovenského ministerstva zemědělství by měla produkce řepky roku 2002 ze sklizňové plochy 119,6 tis. ha dosáhnout při průměrné výnosu 2,16 t/ha celkem 258,5 tis. tun. To by znamenalo ve srovnání s předchozím rokem nárůst o 17,8 tis. tun (7,4 %). Podle bilance užití řepky, zveřejněné v říjnu Výskumným ústavem ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva v Bratislavě, by mělo být v marketingovém roce 2002/03 spotřebováno 163 tis. tun semene řepky v tukovém průmyslu. Předpokládán je vývoz řepky ve výši 87 tis. tun. Novelizace zákona o spotřebních daních, která vstoupila v platnost počátkem roku 2002, omezila velkou část daňového zvýhodnění bionafty. Tím podle domácích odborníků ztratila bionafta konkurenceschopnost ve srovnání s motorovou naftou. Pěstitelům řepky pro produkci MEŘO se však nadále poskytuje státní dotace 3000 SKK/t řepky, pěstované přednostně v imisně znečištěných oblastech, při maximální prodejní ceně 4600 SKK/t.

Výměra slunečnice dosáhla 63,3 tis. ha a zůstala zhruba na úrovni roku 2001. Při průměrném výnosu 2,10 t/ha by měla celková produkce dosáhnout 133 tis. tun. Při dovozu cca 2,5 tis. tun semene se předpokládá domácí zpracování slunečnice ve výši 60 tis. tun a vývoz přibližně 75 tis. tun semene na zahraniční trhy. Mák se stal na Slovensku v posledních letech velmi rizikovou plodinou s nízkými dosahovanými výnosy na úrovni 0,3–0,5 t/ha. Přes doporučený osev na úrovni 2000 ha dosáhla skutečná osevní plocha na jaře letošního roku pouze 421 ha. Při průměrném výnosu 0,35 t/ha by měla celková produkce dosáhnout cca 150 tun. K pokrytí domácí poptávky je předpokládán dovoz zhruba 1000 tun ze zahraničí. Naopak osevní plochy sóji se ve srovnání s rokem 2001 zvýšily o 3 235 ha

(50 %) na 9 665 ha a osevní plochy hořčice pak o 1 879 ha (63 %) na 4 840 ha. Průměrné výnosy těchto olejnin se očekávají ve výši 1,73 t/ha, resp. 0,72 t/ha. Státní dotační podpora pěstitelům olejnin za tunu realizovaného (smluvně zabezpečeného) množství činí do 500 SKK/t u máku, do 1500 SKK/t u sóji a do 300 SKK/t u ostatních olejnin.

Údaje o cenách olejnin a jejich produktů na mezinárodním trhu

Pro srovnání vývoje cen uvádíme údaje o cenách semene řepky, semene slunečnice, řepkového a slunečnicového oleje na burze v Rotterdamu. Průměrné měsíční ceny z let 1999–2002 jsou přepočteny podle aktuálních měnových kurzů ČNB na údaje v korunách.

Průměrné měsíční ceny semene řepky a slunečnice – ceny CIF Rotterdam v Kč/t

Semeno řepky: evropská „00“												
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1999	8 193	7 619	7 550	7 779	7 016	6 703	6 145	6 467	6 809	6 700	6 787	6 471
2000	6 620	6 653	7 096	7 744	7 790	6 915	7 000	7 303	7 659	7 587	7 689	7 733
2001	7 383	7 125	7 487	7 668	7 835	7 806	8 477	8 422	8 556	8 277	8 659	8 277
2002	8 012	7 742	7 505	6 756	6 509	6 773	6 705	7 732	7 897	8 048		
Semeno slunečnice: evropská												
1999	8 576	8 560	8 394	8 950	8 549	8 355	8 270	8 122	8 042	7 893	7 963	7 347
2000	7 666	7 622	7 767	8 328	8 423	8 279	8 230	8 255	7 839	7 413	7 851	8 151
2001	7 982	7 764	8 236	8 598	8 706	9 039	9 560	9 524	9 400	9 633	10 621	10 439
2002	10 741	11 058	10 580	9 812	9 730	8 605	8 221	8 905	8 458	8 782		

Pramen: Datamonitor

Průměrné měsíční ceny řepkového a slunečnicového oleje – ceny FOB Rotterdam v Kč/t

Řepkový olej surový: cena fob ex lisovna												
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1999	16 975	16 067	15 551	16 004	15 515	14 745	13 617	14 309	14 451	13 401	13 624	13 429
2000	13 219	13 363	13 910	14 531	14 454	13 288	13 227	13 999	13 763	13 389	13 820	13 502
2001	12 664	13 179	14 131	14 711	15 242	14 822	16 820	16 618	16 489	16 010	16 964	16 658
2002	16 102	15 449	14 872	14 091	13 977	14 373	14 151	16 344	16 121	16 784		
Slunečnicový olej surový: cena fob ex lisovna												
1999	18 261	17 947	17 381	18 885	19 417	18 371	17 772	17 597	16 792	16 674	16 147	15 360
2000	15 874	15 078	15 619	16 759	16 210	15 532	15 666	15 539	14 325	14 695	15 367	15 623
2001	15 089	14 686	16 325	17 405	17 350	17 804	19 157	19 147	18 778	19 349	23 221	22 977
2002	21 715	20 887	19 859	18 492	18 862	18 647	17 068	18 482	17 527	18 355		

Pramen: Datamonitor

Ceny olejnin a jejich produktů na mezinárodních trzích

Ceny olejnatých semen na mezinárodních trzích v USD/tunu

Marketing. rok říjen – září	Sojové boby					Podzemnice		Slunečnice		Řepka	Len
	USA 1)	USA 2)	Braz. 3)	Arg. 4)	Rott. 5)	USA 6)	Rott. 7)	USA 8)	Rott. 9)	Hamb. 10)	Rott. 11)
1993/94	233	234	235	231	259	668	1 088	294	317	284	232
1994/95	205	208	217	214	248	609	856	237	309	289	261
1995/96	263	273	284	277	304	635	986	268	312	298	288
1996/97	274	278	285	288	307	603	926	258	266	284	298
1997/98	230	233	240	231	259	578	1 055	276	309	296	302
1998/99	176	177	184	179	225	563	847	223	257	227	235
1999/00	173	175	183	180	208	554	820	168	214	190	193
2000/01	167	169	180	175	200	582	888	167	219	202	217
2001/02 říjen	150	152	177	173	187	503	743	181	257	221	245
listopad	153	156	178	172	189	465	720	200	308	231	245
prosinec	154	157	173	168	189	434	680	217	314	224	244
leden	155	156	161	158	188	302	686	210	299	221	245
únor	155	157	160	162	178	236	690	211	304	212	242
březen	161	165	164	163	191	-	630	225	290	210	242
duben	164	168	171	164	192	-	623	234	277	196	244
květen	170	175	181	175	202	-	615	231	293	199	248
červen	179	184	194	188	213	-	705	260	272	211	266
červenec	197	205	202	199	229	-	715	302	274	222	275
srpen	203	205	210	209	227	-	715	287	282	242	283
září	204	206	220	216	236	399	875	278	274	256	296
Průměr	170	174	183	179	203	390	700	237	287	220	256

Pramen: Oilseeds: World Markets and Trade, USDA říjen 2002

- Poznámka:
- 1) Průměrná tržní cena placená farmářům v USA
 - 2) Cena za hotové na trzích Central Illinois, US. No. 1 Yellow
 - 3) Původ Brazílie, exportní cena fob Rio Grande, Brazil
 - 4) Původ Argentina, exportní cena fob Buenos Aires
 - 5) Různý původ, cena cif Rotterdam
 - 6) Průměrná tržní cena placená farmářům v USA, neloupané arašidy
 - 7) Cena cif Rotterdam, doručovatel USA, 40/50 %
 - 8) Cena placená farmářům v USA
 - 9) Cena cif Rotterdam, původ EU
 - 10) Cena cif Hamburk, Europe "00" oil
 - 11) Cena cif Rotterdam, původ Kanada, No 1

Světová produkce rostlinných olejů (v mil. tun)

Ukazatel/ mark. rok	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02 ¹⁾	2002/03 ²⁾
Sójový olej	24,65	24,74	26,80	28,72	29,85
Palmový olej	19,25	21,80	23,93	24,88	25,37
Řepkový olej	11,81	13,64	12,96	12,20	11,41
Slunečnicový olej	9,18	9,63	8,41	7,57	8,32
Podzemnicový olej	4,44	4,15	4,30	4,75	4,51
Bavlníkový olej	3,57	3,57	3,52	3,82	3,56
Kokosový olej	2,71	3,34	3,63	3,26	3,23
Palmojádrový olej	2,43	2,75	2,95	3,11	3,17
Olivový olej	2,50	2,37	2,48	2,53	2,35
C e l k e m	80,54	85,97	88,98	90,85	91,78

Pramen: Oilseeds: World Markets and Trade, USDA říjen 2002

Poznámka: ¹⁾ 2001/02 předběžné údaje, ²⁾ 2002/03 kvalifikovaný odhad v měsíci říjnu 2002

Ceny rostlinných olejů na mezinárodních trzích v USD/tunu

Marketing. rok	Olej											
	Sójový				Slunečnic.		Podzemnicový		Palm.	Řepk.	Kokos.	Lněný
	USA 1)	Braz. 2)	Arg. 3)	Rott. 4)	USA 5)	Rott. 6)	USA 7)	Rott. 8)	Malaj. 9)	Rott. 10)	Rott. 11)	Rott. 12)
říjen – září												
1993/94	595	539	543	580	685	627	952	973	445	578	564	476
1994/95	608	608	623	642	619	691	977	1 005	651	637	656	657
1995/96	545	537	533	575	560	617	888	928	523	566	746	579
1996/97	496	514	515	536	499	545	963	959	526	539	693	560
1997/98	569	608	614	633	595	730	1 065	964	601	637	625	686
1998/99	438	452	453	483	444	560	876	801	486	482	748	575
1999/00	344	328	332	356	365	413	780	744	309	359	539	413
2000/01	311	295	295	336	350	428	768	685	235	372	323	421
2001/02 říjen	317	310	308	376	384	522	799	666	235	434	307	398
listopad	336	344	344	388	422	620	816	668	290	452	330	401
prosinec	333	358	357	403	532	651	816	668	302	460	339	405
leden	327	362	365	389	522	606	772	665	322	449	362	397
únor	312	323	323	358	518	578	617	665	302	418	376	398
březen	325	322	322	353	517	557	600	671	311	411	366	400
duben	338	340	340	370	514	552	595	656	317	409	411	402
květen	353	375	375	397	516	574	595	647	337	410	420	411
červen	390	417	417	438	556	595	661	641	392	451	446	506
červenec	422	423	423	470	-	602	750	635	376	477	445	527
srpen	454	473	473	503	-	610	776	635	376	520	443	563
září	448	470	469	494	646	576	799	696	350	526	410	600
Průměr	363	376	376	412	513	587	716	659	326	451	388	451

Pramen: Oilseeds: World Markets and Trade, USDA říjen 2002

Poznámka: 1) Průměrná velkoobchodní cena surového oleje (v cisterně), Decatur, USA

2) Exportní cena fob Rio Grande, surový, původ Brazílie

3) Exportní cena fob Buenos Aires, surový, původ Argentina

4) Exportní cena fob Nizozemí, po vyexpedování z lisovny

5) Cena fob surový, v cisterně, původ USA

6) Cena fob severozápadní Euro přístavy

7) Cena fob lisovny na jihovýchodě USA, surový, v cisterně

8) Cena cíř Rotterdam, různý původ

9) Exportní cena fob v přístavech Malajsie

10) Cena fob ex lisovna, Rotterdam

11) Cena cíř Rotterdam, původ Filipíny/Indonésie

12) Rotterdam, ex zásobník

Světová produkce pokrutin a extrahovaných šrotů (v mil. tun)

Pokrutiny, šroty/mark. rok	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02 ¹⁾	2002/03 ²⁾
Sójové	107,54	107,74	116,47	124,71	129,58
Řepkové	19,12	22,27	21,18	19,99	18,64
Bavlníkové	11,36	11,45	11,30	12,10	11,31
Slunečnicové	10,51	10,72	9,43	8,45	9,25
Podzemnicové	5,76	5,27	5,52	6,13	5,79
Palmojádrové	2,93	3,32	3,56	3,75	3,82
Kokosové	1,44	1,77	1,90	1,68	1,70
Celkem	158,66	162,54	169,36	176,81	180,09

Pramen: Oilseeds: World Markets and Trade, USDA říjen 2002

Poznámka: ¹⁾ 2001/02 předběžné údaje, ²⁾ 2002/03 kvalifikovaný odhad v měsíci říjnu 2002

Ceny šrotů a pokrutin z olejnatých semen na mezinárodních trzích v USD/tunu

Marketing. rok	Šroty, pokrutiny									
	Sójové					Slunečnicové		Podzemnicové		Řepkové
	USA 1)	USA 2)	Braz. 3)	Arg. 4)	Rott. 5)	USA 6)	Rott. 7)	USA 8)	Rott. 9)	Hamb. 10)
říjen – září										
1993/94	199	213	182	174	202	104	127	215	176	152
1994/95	167	179	172	151	184	69	103	142	161	134
1995/96	248	260	256	233	256	136	151	223	201	180
1996/97	286	299	289	257	278	122	138	256	235	175
1997/98	193	204	201	174	197	93	103	231	134	139
1998/99	145	153	150	130	150	72	76	110	104	105
1999/00	176	185	182	159	180	83	102	122	-	124
2000/01	182	191	187	168	188	100	118	134	-	141
2001/02 – říjen	174	182	181	157	182	94	120	127	-	139
listopad	173	183	187	156	182	94	117	123	-	137
prosinec	162	170	175	147	173	94	114	110	-	137
leden	-	174	182	161	182	91	112	113	-	137
únor	-	169	174	156	169	90	103	110	-	137
březen	-	177	165	153	164	94	101	116	-	128
duben	-	178	162	148	166	97	106	121	-	122
květen	-	181	164	153	169	99	106	116	-	128
červen	-	188	168	156	172	99	101	-	-	120
červenec	-	207	176	163	177	110	105	143	-	114
srpen	-	205	170	151	173	-	113	149	-	122
září	-	204	184	161	183	-	116	151	-	125
Průměr	170	185	174	155	174	96	110	125	-	129

Pramen: Oilseeds: World Markets and Trade, USDA říjen 2002

Poznámka: 1) Průměrná velkoobchodní cena, 44 % proteinu, Decatur, USA
 2) Průměrná velkoobchodní cena, 48 % proteinu, Decatur, USA
 3) Exportní cena fob Rio Grande, původ Brazílie, 44 – 46 % proteinu
 4) Exportní cena fob Buenos Aires, původ Argentina, pelety
 5) Cena cif Rotterdam, původ Argentina, 45 – 46 % proteinu
 6) Exportní cena fob Minneapolis, 32 %, původ USA
 7) Cena cif Rotterdam, pelety, 37 – 38 % proteinu, původ Argentina – Uruguay
 8) Exportní cena fob lisovny na jihovýchodě USA, původ USA
 9) Cena cif Rotterdam, 48 % proteinu, původ Indie
 10) Cena fob Hamburk, ex-lisovny, 34 % proteinu

PĚSTOVÁNÍ, ZPRACOVÁNÍ A SPOTŘEBA OLEJNIN V ČESKÉ REPUBLICE

Osevní plocha olejnin v roce 2002 podle údajů ČSÚ k 31. 5. 2002 dosáhla 409 738 ha, což je ve srovnání s předešlým rokem o 26 813 ha méně (6,14 %) a představuje zastoupení na orné půdě cca 14,7 %. Z osevní plochy největší část 76,4 % připadá na řepku, 8,6 % na hořčici, 7,2 % na mák a 5,9 % na slunečnici.

Celková produkce olejnin v roce 2002, odhadovaná na základě údajů Českého statistického úřadu na 834 294 tun (po odečtu produkce z ploch olejnin zničených v průběhu povodní), je nejnižší za poslední čtyři roky. Z objemu produkce olejnin připadá nejvyšší podíl na řepku 718 575 tun (86,1 %). Následují další olejniny s objemem 53 240 tun (6 %) slunečnice, 35 255 tun (4 %) hořčice, 17 719 tun (2 %) mák. Produkce olejnin by mohla plně pokrýt potřebu domácího zpracovatelského průmyslu všech hlavních olejnin s výjimkou sóji, jejíž potřeba je tradičně kryta dovozem, pokud by obchodní společnosti nedaly přednost exportu. Při srovnání produkce olejnin s rokem 2001 činí v roce 2002 výpadek 244 456 tun (tj. 22,6 %). Z toho se na propadu nejvíce podílí řepka. Propad u řepky činí více než u olejnin celkem, protože vyšší produkce hořčice a sóji část výpadku nahradila.

Rozsah pěstování olejnin v marketingovém roce 2002/03 pravděpodobně opět vzroste, protože celosvětově došlo k poklesu zásob a zájem o olejniny, hlavně řepku roste. Plochu ozimých olejnin zakládanou na podzim roku 2002 limitovalo v některých oblastech České republiky nepříznivé počasí v období výsevu.

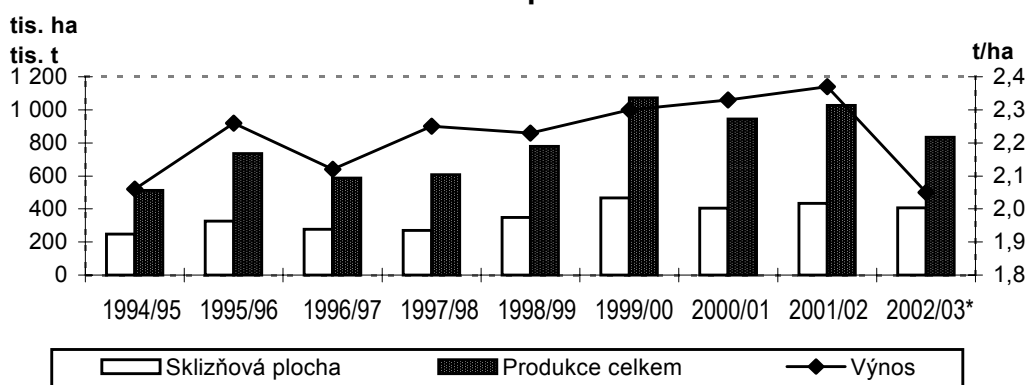
Osevní a sklizňové plochy, hektarové výnosy a celková sklizeň olejnin v ČR

Marketingový rok	Osevní plocha ha	Sklizňová plocha ha	Výnos t/ha	Produkce celkem tun
1980/81	76 567	76 028	2,13	162 134
1985/86	102 730	101 922	2,40	244 338
1989/90	121 682	121 497	2,79	339 038
1990/91	129 996	129 857	2,63	341 034
1991/92	162 582	161 600	2,51	405 558
1992/93	167 459	165 706	2,00	331 227
1993/94	193 695	192 399	2,17	417 505
1994/95	250 469	248 776	2,06	511 783
1995/96	326 406	325 336	2,26	735 921
1996/97	279 754	276 600	2,12	586 060
1997/98	274 115	270 000	2,25	608 221
1998/99	352 607	349 624	2,23	778 982
1999/00	468 478	465 806	2,30	1 072 766
2000/01	408 663	404 683	2,33	943 554
2001/02	436 551	432 302	2,49	1 078 750
2002/03 ¹⁾	409 738	407 745	2,05	834 294

Pramen: ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ kvalifikovaný odhad MZe ČR

Sklizňové plochy, hektarové výnosy a produkce olejnin v České republice

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * kvalifikovaný odhad MZe ČR,

Zahraněční obchod České republiky s olejninami

Dovoz a vývoz olejnin v tunách

Název zboží	1999/00		2000/01		2001/02		2002/03 (1. 7. – 31. 10)	
	dovoz	vývoz	dovoz	vývoz	dovoz	vývoz	dovoz	vývoz
Sójové boby k setí	134,0	0,0	329,1	66,2	327,7	13,1	0,0	0,0
Sójové boby ne k setí	12 225,4	340,0	18 830,5	222,0	27 021,3	126,6	3 450,3	57,7
Oříšky arašídové neloupané	843,3	62,8	1 512,8	114,0	1066,9	186,0	219,1	49,5
Oříšky arašídové pražené	11 447,0	650,3	9 817,4	460,5	11 082,4	647,2	3 882,2	164,5
Semena lněná k setí	166,3	292,3	140,4	192,3	76,3	92,3	0,0	10,0
Semena lněná ne k setí	277,2	2 629,6	256,5	2 601,5	243,8	1 463,2	147	845,6
Semena řepky k setí	116,8	160,9	324,3	3 842,4	373,0	758,3	181,6	216,9
Semena řepky ne k setí	26 741,0	461 142,6	4 666,2	265 253,2	11 896,7	360 371,2	8 015,4	148 916,6
Semena slunečnice k setí	208,1	1 858,1	166,8	5 541,0	77,4	387,2	0,0	0,0
Semena slunečnice ne k setí	19 810,9	44 630,5	9 201,8	25 699,7	6 307,8	42 567,8	12 335,7	10 484,2
Semena sezamová ne k setí	698,5	103,2	762,5	102,4	623,9	141,0	353,5	77,7
Semena hořčičná k setí	64,3	3 973,3	98,6	5 507,5	80,7	5 175,2	0,0	1367,2
Semena hořčičná ne k setí	790,1	23 399,5	369,4	20 040,7	706,8	8 457,2	451,6	6 396,4
Semena světlíčová k setí	0,0	20,0	25,0	25,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Semena světlíčová ne k setí	19,4	2 431,4	0,9	1 908,3	50,7	1 452,9	0,2	425,8
Semena maková k setí	0,1	127,3	2,8	24,2	29,6	335,0	0,0	22,0
Semena maková ne k setí	997,4	25 263,4	1 452,6	11 935,6	1 046,2	19 282,6	452,5	4997,6
Olejnata semena ostatní k setí	19,1	159,5	21,8	297,4	32,56	419,3	0,0	71,43
Semena konopná ne k setí	30,5	1,1	34,9	0,0	50,1	0,0	3,5	0,0
Semena ostatní olejnata ne k setí	54,9	254,9	50,3	292,0	26,4	146,8	34,2	547,0
Mouka, krupice ze sój. bobů	4 076,7	246,6	4 314,9	453,8	4 419,9	401,3	1 175,9	138,6
Mouka, krupice z ost. olejnatech	163,4	32,7	175,1	302,8	107,4	3	32,3	0,0
Olejninny celkem (t)	78 884,4	567 780,0	52 554,6	344 882,5	65 647,7	442 427,2	30 735,0	174 788,7
Olejninny celkem (mil. Kč)	960,5	4 162,8	828,0	2 687,0	851,7	3 962,3	346,6	1 428,9

Pramen: Celní statistika

ŘEPKA OLEJNÁ

Přes velmi dobré výsledky dosažené při pěstování hlavní domácí olejnin, řepky olejné v roce 2001, došlo ke snížení osevní plochy pro sklizeň v roce 2002 o 31 092 ha tj. 9 %. Vliv na snížení pěstitelské plochy mělo především předčasné ukončení osevu v důsledku nepříznivých klimatických podmínek. Podle údajů vydaných ČSÚ k 31. 5. 2002 představovala osevní plocha řepky 313 024 ha. Z podzimního osevu, který činil podle odhadu Svazu pěstitelů a zpracovatelů olejnin asi 325 000 ha došlo k zaorání řepky olejné v jarním období na ploše 21 000 ha což představuje cca 6,5 % oseté plochy. Náhradní osevy jarní řepkou doplnily pěstitelskou plochu o necelých 10 000 ha. Konečný odhad sklizňové plochy 312 424 ha vychází z vydaných údajů ČSÚ o osevní ploše snížené o 601 ha zničených srpnovými povodněmi.

Produkce řepky podle odhadu ČSÚ k 15. 9. 2002 dosáhla 721 454 tun. Při zohlednění výpadku produkce v návaznosti na zničení porostů snižuje MZe odhad produkce na 718 575 tun. To představuje pokles o 254 746 tun (26 %) oproti rekordní sklizni v předchozím marketingovém roce. Na celkovém propadu výroby se podílí nejen snížení oseté plochy a zničení porostů povodněmi, ale i výrazný meziroční pokles průměrného hektarového výnosu o 0,54 t/ha (19 %) na 2,3 t/ha, nejnižší hektarový výnos za posledních pět let.

Při hodnocení podstatně horších výsledků výroby, než jaké byly očekávány ještě před zahájením sklizně, se musíme vrátit již na počátek vegetace, který provázely nepříznivé klimatické podmínky. Porosty řepky nastupovaly do zimy po chladném deštivém podzimu většinou slabé i když se našly oblasti, kde časně zasetá řepka přerostla. Podmínky ani neumožnily v počátku vegetace provést ochranu proti slimáčkům a ošetření herbicidy, nebo pokud byla ochrana provedena, minula se účinkem. Mírná zima nezhoršila stav porostů a proto došlo k zaorávkám pouze tam, kde špatný stav byl zřejmý již na podzim. Výrazně negativní vliv na řepku měly se suchem spojené vysoké teploty v průběhu května i podmínky, které nastaly v červnu a umožnily rozvoj houbových chorob. Ze škůdců způsobila nejrozsáhlejší poškození bejlomorka kapustová, jež se tak na rozdíl od jiných let stala nejvýznamnějším škůdcem. Nebezpečí tohoto škůdce tkví v obtížnosti ochrany proti němu. Vliv na rozšíření chorob a škůdců můžeme přičítat nejen klimatickým podmínkám v tomto marketingovém roce, ale nepochybně i vysokému procentu zastoupení řepky na orné půdě spolu s bezorebnými technologiemi, jako dlouhodobým negativním faktorům.

Vývoj světových cen řepky v roce 2002 do počátku března vypadal příznivě, potom ale začaly ceny klesat. Obchodníci využili předpokládané nadprodukce řepky v Německu a vyššího odhadu produkce, než jaké bylo nakonec dosaženo v Čechách ke stlačení nákupní ceny na srpen na úroveň 5 500 Kč. Vzrůst světové ceny v červnu a červenci vedl největšího domácího zpracovatele nakonec k vyhlášení nákupní ceny ve výši 5 700 – 6 000 Kč. Pokud pěstitelé počkali s prodejem řepky na konec srpna a měsíce následující, mohli získat cenu vyšší. Po určité stagnaci od září až do počátku října začala od druhé poloviny října světová cena řepky dále růst, ale efekt tohoto růstu bude pro zemědělce už málo významný, protože většina řepky už byla prodána. Podle šetření ČSÚ průměrná cena zemědělských výrobců semene řepky vzrostla z 5 799 Kč v srpnu na 6 814 v říjnu. Cenu 7 000 Kč/t získali pěstitelé, kteří prodali řepku vyrobenou na půdě uvedené do klidu Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu pro výrobu MEŘO. Problémem při prodeji řepky vyrobené na půdě uvedené do klidu se stalo dodržení předepsaného objemu dodávky 2,3 t z jednoho hektaru.

Koncem marketingového roku 2001/02 zůstala poprvé v dlouhodobé historii zásoba řepky odhadovaná na 30 000 t pro následující marketingový rok. Dá se předpokládat, že důvodem bylo snížení světové ceny řepky a následné pozdržení vývozu v očekávání příznivější ceny. Za celý marketingový rok vyvezly obchodní společnosti 367 tis. tun řepky, z toho největší část 342 tis. tun do Německa, 16 tis. tun do Rakouska a 8 tis. tun na Slovensko. V prvních čtyřech měsících nového marketingového roku dosáhl celkový vývoz řepky 149 tis. tun.

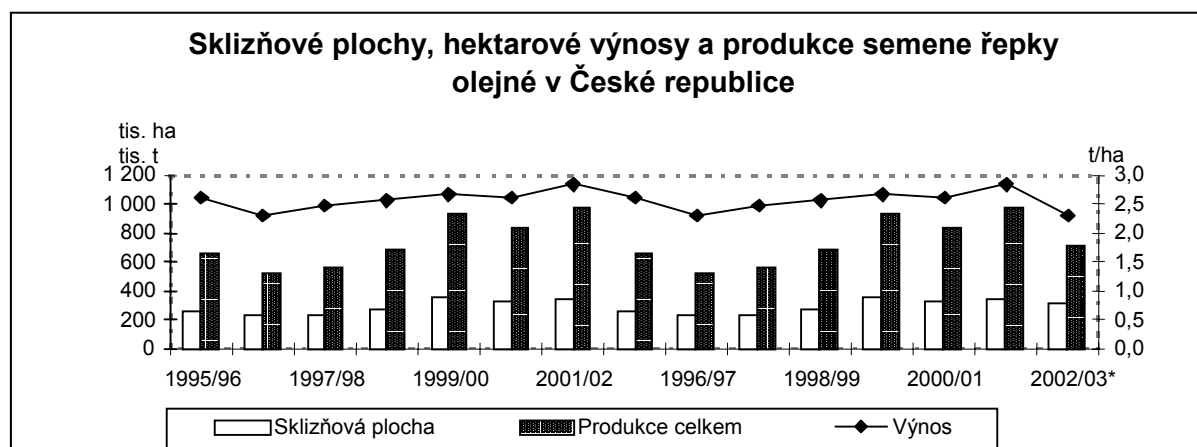
Nové podzimní osevy v roce 2002 provázely stejné, někde ještě horší klimatické podmínky než v roce 2001. Chladné deštivé počasí způsobilo, že porosty nastupují většinou do zimy slabé a nevyrovnané.

Osevní a sklizňové plochy, hektarové výnosy a produkce řepky olejně v ČR

Marketingový rok	Osevní plocha ha	Sklizňová plocha ha	Výnos t/ha	Produkce celkem tun
1989/90	102 526	102 376	3,06	313 253
1990/91	105 113	105 102	2,90	304 515
1991/92	127 773	126 890	2,74	348 292
1992/93	136 473	135 895	2,16	292 939
1993/94	167 423	166 995	2,26	377 233
1994/95	190 721	189 913	2,38	451 628
1995/96	252 298	252 675	2,62	662 176
1996/97	228 775	226 533	2,30	520 572
1997/98	229 767	227 310	2,47	560 509
1998/99	265 560	264 310	2,57	680 216
1999/00	350 353	348 949	2,67	931 053
2000/01	325 338	323 842	2,61	844 428
2001/02	344 117	343 004	2,84	973 321
2002/03 ¹⁾	313 025	312 424	2,30	718 575

Pramen: ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ odhad ČSÚ, MZe ČR

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * odhad ČSÚ, MZe ČR

Ceny řepkového semene

Průměrné roční ceny zemědělských výrobců řepkového semene

Kalend. rok	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002*
Kč/t (Kčs/t)	4 942	5 263	5 438	5 482	5 943	6 532	6 949	5 349	6 099	6 904	6 386

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * průměrná cena zemědělských výrobců za období leden – říjen 2002

Průměrné měsíční ceny zemědělských výrobců řepkového semene v Kč/t (bez DPH)

Měsíc Mark. rok	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
1993/94	5 246	5 283	5 259	5 468	5 582	5 495	5 530	5 613	5 628	5 399	5 628	5 100
1994/95	5 463	5 412	5 413	5 388	5 448	5 755	5 983	6 216	6 224	6 348	*	6 898
1995/96	5 493	5 447	5 483	5 551	5 530	5 755	5 900	5 907	5 830	5 606	*	6 143
1996/97	6 028	5 866	5 879	5 826	6 051	6 036	6 094	6 375	6 250	6 230	*	7 375
1997/98	6 651	6 415	6 473	6 579	7 127	7 078	7 361	7 150	7 170	7 838	*	*
1998/99	6 920	6 953	6 988	6 986	7 431	7 462	7 294	7 415	7 108	7 080	*	7 130
1999/00	5 335	5 303	5 325	5 491	5 742	5 894	5 785	5 883	5 910	5 733	5 963	*
2000/01	6 073	6 098	6 213	6 458	6 529	6 822	6 822	7 312	7 563	7 195	*	*
2001/02	6570	6 679	6 817	7 140	7 446	7 841	7 681	7 595	7 900	*	7 625	7 185
2002/03	5 782	5 799	6 215	6 814								

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * v takto označeném měsíci pramen ceny neuvádí

Zahraníční obchod České republiky s řepkou olejnou

Dovoz semene řepky olejné do České republiky

Kalendářní rok	1998	1999	2000	2001	2002 (1. 1. – 31. 10.)
Množství v t	1 099,4	15 298,4	15 158,3	12 966,9	8 977,8

Pramen: Celní statistika

Dovoz semene řepky olejné do České republiky

Marketingový rok	1997/98	1998/99	1999/2000	2000/01	2001/02	2002/03 (1. 7. – 31. 10.)
Množství v t	215,4	1 063,6	26 857,8	4 990,5	12 269,7	8 197,0,5

Pramen: Celní statistika

Vývoz semene řepky olejné z České republiky

Kalendářní rok	1998	1999	2000	2001	2002 (1. 1. – 31. 10.)
Množství v t	80 993,2	393 508,2	443 279,1	338 829,7	211 485,2

Pramen: Celní statistika

Vývoz semene řepky olejné z České republiky

Marketingový rok	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03 (1. 7. – 31. 10.)
Množství v t	68 320,4	202 312,9	461 303,5	269 095,6	367 038,2	149 133,6

Pramen: Celní statistika

Bilance výroby a užití řepky olejné

Ukazatel	Jednotka	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03 ¹⁾
Osevní plocha	ha	265 560	350 353	325 338	344 117	313 025
Sklizňová plocha	ha	264 310	348 949	323 842	343 004	312 424
Hektarový výnos	t/ha	2,57	2,67	2,61	2,84	2,3
Produkce	tis. tun	680,2	931,1	844,4	973	718 575
Dovoz	tis. tun	1,1	26,8	5,0	12,3	10,0
Celková nabídka	tis. tun	560,7	681,3	957,9	985,3	758,6 ²⁾
Průmyslové zpracování	tis. tun	490,4	477,0	494,6	585,3	500
z toho MEŘO	tis. tun	90,0	45,0	185,0	199,2	200
Osivo	tis. tun	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Vývoz	tis. tun	68,3	202,3	461,3	368	256,6
Zásoba	tis. tun	0,0	0,0	0,0	30	0,0

Pramen: ČSÚ, MZe ČR, celní statistika

Poznámka: ¹⁾ kvalifikovaný odhad MZe ČR

²⁾ celková nabídka zahrnuje zásobu z předchozího hospodářského roku

SLUNEČNICE

Po vcelku stabilizované rozloze pěstování slunečnice pohybující se v posledních třech letech na úrovni 28–30 tis. ha došlo v roce 2002 ke snížení osevní plochy o 4 286 ha (15 %) oproti roku 2001. Hlavní příčinu nižšího zásevu slunečnice můžeme hledat ve špatných výsledcích při pěstování právě v roce 2001. Nebyl to jen nízký hektarový výnos, nejhorší za posledních 5 let, ale i kvalita získaného slunečnicového semene s vysokým obsahem volných mastných kyselin (VMK). Nízká kvalita ale nevedla k horšímu uplatnění na trhu. Téměř celá produkce byla exportována do zahraničí a pěstitelé dostali zapláceno více než v předchozích letech. Exporty směřovaly především do Německa, Rakouska, Holandska a Polska. Český zpracovatelský průmysl vzhledem k tomu, že jeho technologie není vhodná pro zpracování slunečnice s vyšším obsahem VMK dovezl na zpracování slunečnici ze Slovenska.

Klimatické podmínky na jaře roku 2002 většinou umožnily založit porosty slunečnice v optimálních agrotechnických termínech. Podařilo se dosáhnout odpovídajícího počtu jedinců na hektar a vytvořit tak základ pro dobrou úrodu. Vyšší teploty v průběhu května napomohly rozšíření škůdců, především mšic, v červenci a na počátku srpna pak vyvolaly tlak na rozšíření houbových chorob, což si vyžádalo agrotechnické zásahy. Z celkové osevní plochy 24 242 ha zjištěné ČSÚ k 31. 5. 2002 došlo v průběhu srpnových povodní ke zničení 474 ha slunečnice. Ke sklizni tak zůstalo 23 768 ha. Podle současných odhadů ČSÚ lze očekávat průměrný hektarový výnos ve výši 2, 24 t. Celková produkce slunečnice by měla dosáhnout 53 240 tun, to znamená o 3 531 tun (6,2 %) méně než v roce 2001. Podle provedených rozborů lze hodnotit kvalitu sklizně ve většině regionů České republiky jako lepší než v roce 2001 a to především s ohledem na obsah VMK.

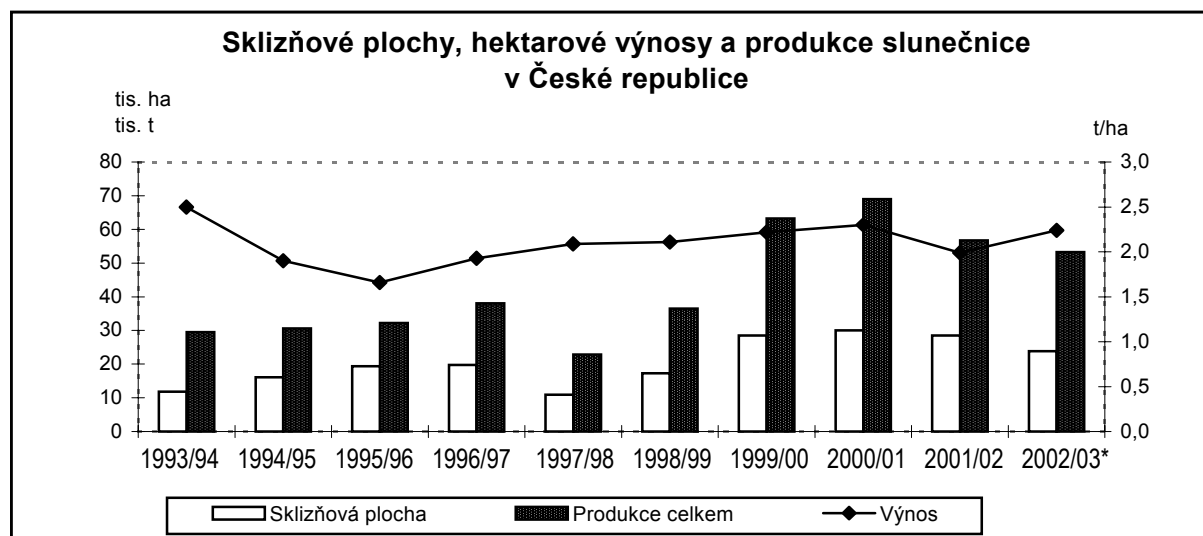
Přes odhadovanou nižší produkci slunečnice v současném marketingovém roce a lepší kvalitu došlo k mírnému poklesu cen zemědělských výrobců v měsíci září a říjnu oproti stejným měsícům roku 2001/02. Došlo k tomu zřejmě v důsledku předpokladu vyšší produkce ve světě, který se naplnil jen částečně.

Osevní a sklizňové plochy, hektarové výnosy a produkce slunečnice v ČR

Marketingový rok	Osevní plocha ha	Sklizňová plocha ha	Výnos t/ha	Produkce celkem t
1985/86	82	80	2,57	205
1989/90	5 454	4 453	1,72	7 659
1990/91	11 625	10 800	2,70	29 160
1991/92	10 750	9 371	2,24	20 970
1992/93	11 022	10 872	2,45	26 689
1993/94	12 000	11 800	2,50	29 500
1994/95	16 160	16 101	1,90	30 589
1995/96	19 476	19 387	1,66	32 180
1996/97	19 816	19 710	1,93	38 065
1997/98	11 055	10 885	2,09	22 801
1998/99	17 326	17 274	2,11	36 475
1999/00	28 500	28 450	2,22	63 228
2000/01	30 757	30 549	2,14	65 421
2001/02	28 583	28 528	1,99	56 717
2002/03 ¹⁾	24 242	23 768	2,24	53 240

Pramen: ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ kvalifikovaný odhad MZe ČR

Pramen: ČSÚ

Poznámka: *) odhad MZe ČR

Ceny slunečnicového semene

Průměrné roční ceny zemědělských výrobců slunečnicového semene

Kalend. rok	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002*
Kč/t (Kčs/t)	5 958	6 459	6 605	6 594	7 577	6 933	7 615	7 012	7 348	8 850	7839

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * průměrná cena zemědělských výrobců za období leden – říjen 2002

Měsíční ceny zemědělských výrobců slunečnicového semene v Kč/t (bez DPH)

Měsíc Mark. rok	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
1993/94	*	*	7 500	9 075	6 242	7 033	6 336	6 233	*	*	*	*
1994/95	*	*	6 190	6 742	*	*	7 604	6 795	6 917	7 000	6 900	7 025
1995/96	5 886	*	*	6 410	6 802	7 029	7 049	7 894	8 176	7 490	*	*
1996/97	*	*	*	6 546	6 758	7 886	7 473	8 299	8 133	*	*	*
1997/98	*	*	*	6 699	7 248	*	*	*	*	*	*	*
1998/99	*	*	*	7 004	7 593	9 057	9 791	9 724	8 985	8 875	9 505	*
1999/00	9 260	*	6 898	6 124	6 220	6 438	7 161	7 094	7 330	8 054	*	*
2000/01	*	*	7 208	7 365	7 707	7 690	8 053	8 152	8 293	9 323	*	8 190
2001/02	*	*	8 283	7 975	8 001	8 733	8 545	8 437	8 855	*	*	*
2002/03	*	*	7 893	7 815								

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * v takto označených měsících pramen cenu neuvádí

Zahraněční obchod České republiky se slunečnicovým semenem

Dovoz slunečnicového semene do České republiky

Kalendářní rok	1998	1999	2000	2001	2002 (1. 1. – 31. 10.)
Množství v t	20 971,0	4 984,4	24 016,4	9 125,3	13 358,1

Pramen: Celní statistika

Dovoz slunečnicového semene do České republiky

Marketingový rok	1998/99	1999/2000	2000/01	2001/02	2002/03 (1. 7. – 31. 10.)
Množství v t	22 286,8	20 018,9	9 368,6	10 147,6	12 335,7

Pramen: Celní statistika

Vývoz slunečnicového semene z České republiky

Kalendářní rok	1998	1999	2000	2001	2002 (1. 1. – 31. 10.)
Množství v t	2 539,6	41 399,2	38 065,4	40 892,1	28 462,5

Pramen: Celní statistika

Vývoz slunečnicového semene z České republiky

Marketingový rok	1998/99	1999/2000	2000/01	2001/02	2002/03 (1. 7. – 31. 10.)
Množství v t	13 582,4	46 488,7	31 240,8	58 870,3	10 484,2

Pramen: Celní statistika

Bilance výroby a užití slunečnice

Ukazatel	Jednotka	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03 ¹⁾
Osevní plocha	ha	17 326	28 500	30 757	28 538	24 242
Sklizňová plocha	ha	17 274	28 450	30 549	28 528	23 768
Hektarový výnos	t/ha	2,11	2,22	2,14	1,99	2,24
Produkce	tis. tun	36,5	63,2	65	56,7	53,2
Dovoz	tis. tun	22,3	20,0	9,0	10,1	15,0
Celková nabídka	tis. tun	58,8	83,2	74	66,8	68,2
Průmyslové zpracování	tis. tun	44,7	36,2	42,3	7,4	20,0
Osivo	tis. tun	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Vývoz	tis. tun	13,6	46,5	31,2	58,9	47,7

Pramen: ČSÚ, MZe ČR, celní statistika

Poznámka: ¹⁾ kvalifikovaný odhad MZe ČR

MÁK SETÝ

Přes značné kolísání cen pro pěstitele, které je pro mák příznačné, zachovává si v posledních třech letech rozlohu blízkou třiceti tisíc ha. Udrží tak Českou republiku na předním místě mezi pěstiteli ve světě. Podle údajů ČSÚ v roce 2002 oseli pěstitelé mákem plochu 29 637 ha tzn. o 4 841 ha (14 %) menší než v loňském roce. Osevní plocha byla redukována v důsledku srpnových záplav o 105 ha na 29 532 ha. Při odhadovaném průměrném výnosu 0,6 t/ha očekáváme celkovou produkci 17 719 tun, to znamená o 3 575 tun (o 17 %) nižší ve srovnání s rokem 2001.

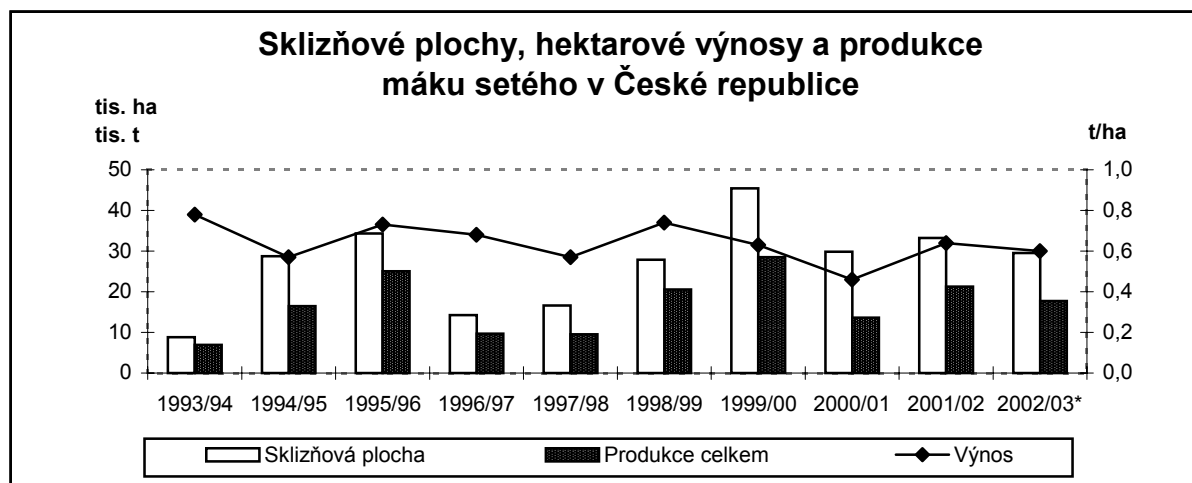
Po vcelku příznivých podmínkách pro osev a vzházení máku, došlo v období další vegetace k poškození řady porostů v důsledku krupobití a v závěrečné fázi, v době sklizně k poškození vlivem dlouhého deštivého období. První odhady výše sklizně tak musely být přehodnoceny. Za těchto podmínek se dá předpokládat, že pěstitelé obdrží vyšší ceny za vyprodukovaný mák. V přehledu o dosažených průměrných cenách zemědělských výrobců je tento nárůst v měsíci říjnu 2002 již patrný.

Osevní a sklizňové plochy, hektarové výnosy a produkce máku v ČR

Marketingový rok	Osevní plocha ha	Sklizňová plocha ha	Výnos t/ha	Produkce celkem tun
1989/90	7 819	7 611	1,04	7 894
1990/91	9 261	9 029	1,13	10 164
1991/92	9 491	9 263	0,87	8 054
1992/93	12 421	11 794	0,67	7 878
1993/94	9 915	8 814	0,78	6 890
1994/95	29 266	28 726	0,57	16 471
1995/96	35 253	34 308	0,73	25 053
1996/97	14 677	14 271	0,68	9 654
1997/98	17 865	16 641	0,57	9 515
1998/99	28 513	27 881	0,74	20 524
1999/00	46 018	45 462	0,63	28 509
2000/01	31 473	29 871	0,46	13 607
2001/02	34 478	33 235	0,64	21 294
2002/03 ¹⁾	29 637	29 532	0,60	17 719

Pramen: ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ odhad ČSÚ, MZe ČR

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * odhad MZe ČR

Ceny makového semene

Průměrné roční ceny zemědělských výrobců za makové semeno

Kalend. rok	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2002*
Kč/t	44 335	26 656	34 404	41 791	29 781	22 502	38 146	33 778	24 634	25 774

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * průměrná cena zemědělských výrobců za období leden – říjen 2002

Měsíční ceny zemědělských výrobců za makové semeno v Kč/t

Měsíc Mark. rok	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
1993/94	27 000	29 000	41 000	44 368	49 393	49 643	58 000	56 500	53 430	50 000	52 300	*
1994/95	47 905	37 500	39 367	44 263	46 605	45 659	45 164	43 998	42 625	51 333	35 658	29 000
1995/96	24 500	30 000	27 720	25 084	23 923	21 183	20 697	21 096	18 502	19 119	17 442	18 869
1996/97	25 659	23 833	29 642	36 830	39 882	43 372	42 980	38 029	38 756	38 833	36 203	*
1997/98	37 660	35 000	41 400	42 233	41 431	43 575	42 497	41 825	40 830	45 000	*	*
1998/99	*	31 306	29 614	28 706	27 786	29 151	32 588	35 544	37 425	*	33 400	*
1999/00	*	23 744	22 593	21 074	20 527	21 229	21 298	22 328	23 240	22 077	22 912	25 950
2000/01	27 261	34 250	36 417	40 504	40 470	40 754	42 242	40 871	42 177	43 182	42 500	*
2001/02	*	28 552	29 254	26 576	24 643	24 760	24 414	24 855	25 794	26 016	25 496	24 596
2002/03	26 457	25 256	26 084	27 492								

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * v takto označeném měsíci pramen cenu neuvádí

Zahraniční obchod České republiky s makovým semenem

Dovoz makového semene do České republiky

Kalendářní rok	1998	1999	2000	2001	2002 (1. 1. – 31. 10.)
Množství v t	991,4	899,1	1 130,3	1 607,9	775,6

Pramen: Celní statistika

Dovoz makového semene do České republiky

Marketingový rok	1998/99	1999/2000	2000/2001	2001/2002	2002/2003 (1. 7. – 31. 10.)
Množství v t	743,1	997,5	1 455,4	1 075,8	498,5

Pramen: Celní statistika

Vývoz makového semene z České republiky

Kalendářní rok	1998	1999	2000	2001	2002 (1. 1. – 31. 10.)
Množství v t	16 433,4	20 224,1	16 033,1	15 256,8	13 680,5

Pramen: Celní statistika

Vývoz makového semene z České republiky

Marketingový rok	1998/99	1999/2000	2000/2001	2001/2002	2002/2003 (1. 7. – 31. 10.)
Množství v t	17 988,1	25 390,7	11 955,2	19 617,5	498,5

Pramen: Celní statistika

Bilance výroby a užití makového semene

Ukazatel	Jednotka	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03 ¹⁾
Počáteční zásoba	tuna	871,0	550,0	845,8	342,7	295,0
Osevní plocha	ha	28 513	46 018	31 473	34 478	29 637
Sklizňová plocha	ha	27 881	45 462	29 871	33 235	29 532
Hektarový výnos	t/ha	0,74	0,63	0,46	0,64	0,60
Produkce	tuna	20 524,0	28 509,0	13 607	21 294	17 719,0
Dovoz	tuna	743,1	997,5	1 455,4	1075,8	1000,0
Celková nabídka	tuna	22 138,1	30 056,5	15 908,2	22712,5	19 014,0
Potravinářské užití	tuna	3 500,0	3 700,0	3 500,0	2 700,0	3 000,0
Osivo	tuna	100,0	120,0	110,0	100,0	100,0
Vývoz	tuna	17 988,1	25 390,7	11 955,2	19 617,5	15 000,0
Konečná zásoba	tuna	550,0	845,8	342,7	295,0	904,0

Pramen: ČSÚ, MZe ČR, celní statistika

Poznámka: ¹⁾ kvalifikovaný odhad MZe ČR

HOŘČICE BÍLÁ

Hořčice určená k produkci semene si získala významné místo mezi olejinami. Rozlohou pěstování se střídavě s mákem řadí na třetí nebo čtvrté místo za slunečnici. Stejně jako u máku dochází i u hořčice ke kolísání cen, vyplývajícimu z výše nabídky produkce na domácím, ale především na zahraničním trhu, protože se jedná o plodiny s převážně exportním určením.

Podle údajů poskytnutých ČSÚ dosáhla osevní plocha v roce 2002 celkem 35 798 ha, to znamená, že byla vyšší o 16 998 ha (90,4 %) než v předchozím roce. Tento vývoj se dal vzhledem k příznivým cenám dosaženým za produkci z roku 2001 očekávat. Podle odhadu ministerstva zemědělství došlo při srpnových povodních ke zničení 543 ha hořčice. Ke sklizni zůstala plocha 35 255 ha. Celková produkce je odhadována na 35 255 tun, při dosažení průměrného hektarového výnosu 1,0 t/ha. Sklizené hořčičné semeno dosahuje rozdílné kvality, podle toho, zda došlo ke sklizni za příznivých klimatických podmínek, nebo až v období následujícím po silných deštích. Přes dosažení vysoké produkce, lze očekávat, že s kvalitním semenem hořčice nebudou odbytové problémy a nedojde k propadu cen pro výrobce.

Osevní a sklizňové plochy, hektarové výnosy a celková produkce hořčice

Marketingový rok	Osevní plocha ha	Sklizňová plocha ha	Výnos t/ha	Produkce celkem t
1995/96	*	11 000	1,25	13 800
1996/97	*	12 000	1,40	16 800
1997/98	*	14 000	1,30	18 200
1998/99	37 120	36 136	1,03	37 282
1999/00	39 927	39 423	1,14	44 930
2000/01	15 512	14 986	0,94	14 158
2001/02	21 009	19 720	0,95	18 800
2002/03 ¹⁾	35 798	35 255	1,00	35 255

Pramen: MZe ČR, SPZO, ČSÚ

Poznámka: * v uvedených letech ČSÚ osevní plochy a údaje o sklizni hořčice nepublikoval, ¹⁾ odhad MZe ČR

Ceny semene hořčice

Průměrné měsíční ceny zemědělských výrobců semene hořčice začal Český statistický úřad zveřejňovat od počátku roku 2001.

Měsíční ceny zemědělských výrobců hořčičného semene v Kč/t (bez DPH)

Měsíc Mark. rok	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
2000/01	*	*	*	*	*	*	7 333	8 760	8 477	7 904	7 609	8 100
2001/02	10 420	7 475	9 861	10 600	11 443	12 438	13 050	12 543	13 654	*	*	*
2002/03	*	*	10 394	11 612								

Pramen: ČSÚ

Zahraniční obchod se semenem hořčice

Dovoz hořčičného semene do České republiky

Kalendářní rok	1998	1999	2000	2001	2002 (1. 1. – 31. 10.)
Množství v t	1 120,9	693,4	791,2	286,8	1 191,3

Pramen: Celní statistika

Dovoz hořčičného semene do České republiky

Marketingový rok	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03 (1. 7. – 31. 10.)
Množství v t	990,3	854,3	468,0	787,6	527,6

Pramen: Celní statistika

Vývoz hořčičného semene z České republiky

Kalendářní rok	1998	1999	2000	2001	2002 (1. 1. – 31. 10.)
Množství v t	12 049,5	22 502,2	33 816,2	16 907,1	13 211,7

Pramen: Celní statistika

Vývoz hořčičného semene z České republiky

Marketingový rok	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03 (1. 7. – 31. 10.)
Množství v t	19 648,6	27 372,8	25 548	13 632,4	7 916,2

Pramen: Celní statistika

SÓJA LUŠTINATÁ

Pěstitelské plochy sóji se postupně rozšiřují, sója nachází své místo v osevních postupech. Dostávají se i příznivější výsledky ve výnosech a celkové produkci. Vysoká potřeba sójových šrotů do krmných směsí vytváří prostor pro uplatnění produkce na domácím trhu. Uplatnění nachází domácí produkce sóji i v potravinářském průmyslu, protože v České republice nejsou využívány GM odrůdy.

Podle údajů ČSÚ vydaných k 31. 5. 2002 dosáhla osevní plocha sóji 3 002 ha a byla tak o 9,4 % větší, než v roce 2001. Rok 2002 můžeme hodnotit pro pěstování sóji jako příznivý. Na dobrých výsledcích se kromě příznivých povětrnostních podmínek projevila i zlepšená technologická kázeň pěstitelů a lepší výběr vhodných oblastí pro pěstování. Pěstitelé si uvědomili nutnost ranného výsevu a podařilo se jim i lépe zvládnout další agrotechnické postupy, jako ochranu proti plevelům a především sklizeň. Vlivem srpnových srážek a následných záplav došlo ke zničení 47 ha sóji. Ke sklizni zůstala plocha 2 955 ha. Při průměrném hektarovém výnosu odhadovaném MZe na 1,95 t/ha bylo sklizeno 5 672 tun, tj. o 1 461 tun (34 %) více než v roce 2001.

Osevní a sklizňové plochy, hektarové výnosy a produkce sóji v ČR

Marketingový rok	Osevní plocha ha	Sklizňová plocha ha	Výnos t/ha	Produkce celkem t
1990/91		3 727	1,72	6 727
1996/97		359	1,42	511
1997/98	281	249	1,36	340
1998/99	266	261	1,25	327
1999/00	397	143	1,53	219
2000/01	1 916	1 884	1,25	2 348
2001/02	2 743	2 706	1,59	4 301
2002/03 ¹⁾	3 002	2 955	1,95	5 762

Pramen: ČSÚ

Poznámka: 2002/03¹⁾ odhad MZe ČR

Zahraniční obchod se sójou

Dovoz sójových bobů do České republiky

Kalendářní rok	1998	1999	2000	2001	2002 (1. 1. – 31. 10.)
Množství v t	7 068,1	9 958,9	8 579,3	37 660,2	8 831,5

Pramen: Celní statistika

Dovoz sójových bobů do České republiky

Marketingový rok	1999/00	2000/01	2001/02	2001/02 (1. 7. – 31. 10.)
Množství v t	5 924,1	12 359,4	27 349,0	3 450,3

Pramen: Celní statistika

Vývoz sójových bobů z České republiky

Kalendářní rok	1998	1999	2000	2001	2002 (1. 1. – 31. 10.)
Množství v t	117,0	357,9	74,7	228,9	192,2

Pramen: Celní statistika

Vývoz sójových bobů z České republiky

Marketingový rok	1999/2000	2000/01	2001/02	2002/03 (1. 7. – 31. 10.)
Množství v t	340,0	288,2	139,7	57,7

Pramen: Celní statistika

ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL OLEJNIN

Na mezinárodním trhu pokračuje dynamicky trend růstu produkce a zpracování olejnin. Za posledních 5 let, při srovnání údajů USDA za marketingový rok 1998/99 a odhadů pro probíhající marketingový rok 2002/03, došlo k nárůstu světové výroby rostlinných olejů o 14 % na 91,83 mil. tun. Za stejné období vzrostla globální spotřeba těchto olejů o 15 % na 92 mil. tun. Největší podíl na této produkci a spotřebě mají sójový olej s 30 mil. tun (tj. 32,7 %), palmový olej s 25,3 mil. tun (27,5 %) a řepkový olej s 11,4 mil. tun (12,4 %).

Na domácím trhu se naopak v posledních třech letech snižuje produkce a odbyt v potravinářské části zpracovatelského průmyslu olejnin. Dopad proběhlých majetkových a organizačních změn u hlavních zpracovatelů, stejně jako dopad prosazené liberalizace v ochraně domácího trhu, v návaznosti na trendy na světovém trhu dokresluje údaje v následujících tabulkách této kapitoly. Výsledkem je klesající produkce jedlých rostlinných olejů a tuků v tomto tradičním domácím průmyslovém odvětví a enormní nárůst dovozů rostlinných olejů a tuků. Stabilitu do sektoru pěstování a zpracování olejnin přinesla realizovaná státní podpora nepotravinářského užití řepky. Ta zajistila využití a postupně též rozšíření domácích kapacit původního tzv. Oleoprogramu.

V zahraničním obchodu ČR s rostlinnými oleji a tuky pokračuje zřetelný, velmi nepříznivý trend stále se zvyšujících dovozů rostlinných olejů a tuků ze zemí EU a ze Slovenska na velmi otevřený domácí trh. Dovozy sójových olejů do ČR se při srovnání údajů za marketingové roky 1999/00 a 2001/02 zvýšily z 21 792 tun na 55 431 tun, tj. o 154 %. Ve stejném období se celková hodnota dovozů sójových olejů a margarínů do ČR zvýšila dvojnásobně z 646 mil. Kč na 1294 mil. Kč. Naproti tomu hodnota vývozu margarínů z ČR se snížila o 34 % z 814 mil. Kč na 533 mil. Kč.

Produkce a spotřeba rostlinných olejů a tuků v ČR

Objem výroby rostlinných olejů a tuků v České republice v tis. tun

Výrobek / rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Rafinované rostlinné oleje	239,9	254,0 *	242,0 *	131,0 *	177,0 *	160,0 *
Margaríny a jedlé tuky	128,5	130,3	125,9	104,8	108,9	97,0 *

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * odhad MZe ČR

Průměrná spotřeba jedlých rostlinných olejů a tuků (JROT) v ČR (v kg/1 obyv./rok)

Rok	1990	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001 *	2002 *
JROT	12,8	14,5	15,0	15,4	15,8	16,2	16,7	16,4	16,3	16,1	16,0
Máslo	8,7	5,3	5,2	4,5	4,2	4,1	4,0	4,0	4,1	4,2	4,3
Sádlo	6,9	6,1	5,7	5,2	5,2	5,1	5,1	5,0	4,7	4,7	4,9

Pramen: ČSÚ

Poznámka: 2001*, 2002*odhad VÚZE

Ceny průmyslových výrobců

S rozšířením počtu respondentů (domácích producentů řepkových olejů) započal v srpnu roku 2000 Český statistický úřad zveřejňovat ve svých výstupech údaje o cenách průmyslových výrobců surových a rafinovaných řepkových olejů.

Ceny průmyslových výrobců řepkových olejů v Kč/t

Měsíc Mark. rok	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Řepkový olej surový												
2000/01	-	17 713	17 780	17 780	17 647	17 647	17 747	16 900	16 900	16 867	16 900	16 900
2001/02	16 613	16 830	16 930	16 930	16 930	16 930	17 313	17 313	17 313	17 213	17 147	17 147
2002/03	17 147	17 047	16 713	16 913								
Řepkový olej rafinovaný												
2000/01	-	20 917	21 583	21 583	21 210	21 417	21 417	20 943	20 860	20 860	20 860	20 860
2001/02	21 236	21 322	21 302	21 645	21 682	21 685	21 745	23 747	23 685	24 212	23 935	23 695
2002/03	23 287	22 835	22 835	22 910								

Pramen: ČSÚ

Spotřebitelské ceny

Přehled měsíčních spotřebitelských cen v roce 2001 v Kč/ kg

Výrobek / měsíc	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Olej řepkový	34,03	33,39	33,09	32,75	32,87	32,65	32,20	32,02	32,50	32,60	32,60	32,28
Olej slunečnicový	42,00	41,27	41,23	41,10	41,12	40,71	41,12	40,90	41,08	41,22	41,22	41,06
Olej olivový	203,00	199,74	198,89	199,95	201,43	201,94	200,16	200,19	198,64	198,74	199,94	197,19
Rostlinné máslo	66,94	66,47	66,06	66,27	66,56	67,16	66,97	66,99	66,58	66,50	65,53	66,37
Rostlinný tuk na pečení	57,40	56,38	57,04	55,12	57,10	58,05	58,21	58,47	58,76	58,29	56,81	55,05
Ztužený pokrm. tuk	54,87	54,90	54,59	54,12	54,28	54,23	54,77	54,82	55,26	54,99	54,69	53,05

Pramen: ČSÚ

Přehled měsíčních spotřebitelských cen v roce 2002 v Kč/ kg

Výrobek / měsíc	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Olej řepkový	32,84	32,69	32,75	32,53	32,08	31,66	31,18	31,52	30,60	30,02		
Olej slunečnicový	41,64	41,74	41,71	41,66	41,92	41,65	40,96	41,01	40,01	39,34		
Olej olivový	196,67	199,65	199,54	199,87	198,32	196,47	194,46	199,07	199,51	198,11		
Rostlinné máslo	66,84	66,98	67,68	67,85	67,78	67,99	67,96	67,43	66,91	66,29		
Rostlinný tuk na pečení	56,99	57,18	55,21	56,61	56,94	57,04	56,70	56,64	55,38	55,85		
Ztužený pokrm. tuk	54,00	53,87	53,44	53,57	53,74	53,84	53,10	53,21	53,35	52,78		

Pramen: ČSÚ

Zahraniční obchod České republiky s rostlinnými oleji a tuky

Dovoz hlavních rostlinných olejů v tunách

Název zboží	1998	1999	2000	2001	2002 (1. 1. – 31. 10.)
Řepkový olej	14 979,4	15 919,7	18 013,9	18 677,3	14 291,5
Slunečnicový olej	12 790,8	8 651,6	12 453,9	11 385,1	14 587,4
Sójový olej	25 127,4	21 510,7	26 274,6	56 415,5	33 175,9
Palmový olej	23 299,7	23 673,4	25 514,4	27 998,6	22 079,3
Kokosový olej	12 706,2	12 316,8	11 362,6	12 887,4	9 258,1
Lněný olej	1 968,9	1 763,9	1 851,2	1 712,5	1 391,8
Olivový olej	359,7	634,7	1 173,9	1 446,2	1 322,1
Ostatní oleje	2 595,8	563,5	724,2	1 405,5	1 210,5
Oleje celkem	93 827,9	85 034,3	97 368,7	131 928,1	97 316,6

Pramen: Celní statistika

Dovoz hlavních rostlinných olejů v tunách

Název zboží	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03 (1. 7. – 31. 10.)
Řepkový olej	11 251,6	19 108,3	15 812,7	21 366,8	4 678,8
Slunečnicový olej	11 522,6	10 964,3	12 609,2	13 822,0	5 470,9
Sójový olej	19 969,1	21 815,8	40 071,2	55 431,3	9 742,7
Palmový olej	16 599,7	26 855,8	26 519,2	27 666,2	9 610,7
Kokosový olej	8 682,1	12 497,1	11 630,5	12 242,7	3 821,3
Lněný olej	1 731,1	2 027,9	1 317,3	1 914,8	472,5
Olivový olej	514,6	867,0	1 358,1	1 489,5	570,0
Ostatní oleje	578,6	672,1	1 593,9	1 482,9	456,9
Oleje celkem	70 849,4	94 808,3	110 912,1	135 416,2	34 823,8

Pramen: Celní statistika

Vývoz hlavních rostlinných olejů v tunách

Název zboží	1998	1999	2000	2001	2002 (1. 1. – 31. 10.)
Řepkový olej	22 358,0	22 570,9	30 495,1	44 741,3	19 631,7
Slunečnicový olej	451,8	952,1	10 917,8	3 054,0	877,9
Sójový olej	4 368,6	1 606,3	250,4	2 466,9	650,8
Palmový olej	3,3	59,7	18,2	75,0	57,4
Kokosový olej	22,3	56,0	36,7	319,8	99,0
Lněný olej	493,5	37,8	8,5	407,6	208,3
Olivový olej	13,6	36,4	62,1	102,4	61,2
Ostatní oleje	187,5	192,0	70,5	75,4	63,6
Oleje celkem	27 898,6	25 511,2	41 859,3	51 242,5	21 649,9

Pramen: Celní statistika

Vývoz hlavních rostlinných olejů v tunách

Název zboží	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03 (1. 7. – 31. 10.)
Řepkový olej	15 656,7	24 051,9	44 121,3	29 799,9	9 691,8
Slunečnicový olej	391,8	4 758,8	8 719,3	1 525,6	347,6
Sójový olej	3 780,7	220,8	1 652,8	1 378,0	234,3
Palmový olej	7,0	57,4	31,0	81,6	33,3
Kokosový olej	25,9	47,0	279,1	147,0	12,2
Lněný olej	136,7	27,9	7,6	584,5	27,7
Olivový olej	32,3	52,0	84,0	69,9	38,0
Ostatní oleje	100,5	146,6	66,3	92,0	14,9
Oleje celkem	20 131,6	29 362,4	54 961,4	33 678,5	10 399,8

Pramen: Celní statistika

Dovoz a vývoz margarínů v tunách

Kalendářní rok	1998	1999	2000	2001	2002 (1. 1. – 31. 10.)
Dovoz	4 914,7	7 209,3	9 266,0	12 348,9	10 921,7
Vývoz	31 303,5	35 741,2	23 840,2	28 985,8	19 102,1

Pramen: Celní statistika

Dovoz a vývoz margarínů v tunách

Marketingový rok	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03 (1. 7. – 31. 10.)
Dovoz	5 838,1	8 232,8	9 368,8	15 584,4	3 512,1
Vývoz	31 573,9	30 863,7	27 504,3	26 322,8	7 099,4

Pramen: Celní statistika

Pokrutiny a extrahované šroty

Produkce pokrutin a extrahovaných šrotů v České republice v tis. tun

Kalendářní rok	1997	1998	1999	2000	2001 *	2002 *
Pokrutiny a jiné pevné odpady po extrahování rostlinných olejů	278,3	232,0	220,9	282,8	285,8	235,0

Pramen: ČSÚ

Poznámka: 2001*, 2002*odhad MZe ČR

Zahraniční obchod s extrahovanými šroty a pokrutinami

Dovoz pokrutin a extrahovaných šrotů do České republiky v tunách

Název zboží ¹⁾	1998	1999	2000	2001	2002 (1. 1. – 31. 10.)
Sójové pokrutiny	441 409,2	427 061,7	449 087,6	485 398,7	478 077,1
Řepkové pokrutiny	17 687,3	21 559,9	9 983,9	8 914,9	16 585,6
Slunečnicové pokr.	9 026,8	5 698,8	4 764,9	6 353,5	5 345,1
Lněné pokrutiny	10,0	-	-	-	50,0
Ostatní pokrutiny	22,5	37,2	36,6	115,6	53,9
Pokrutiny celkem	468 155,8	454 357,6	463 873,0	500 782,7	500 111,7

Pramen: Celní statistika

Poznámka: ¹⁾ uvedené názvy odpovídají položce celního sazebníku, jedná se však o pokrutiny i extrahované šroty

Dovoz pokrutin a extrahovaných šrotů do České republiky v tunách

Název zboží ¹⁾	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03 (1. 7. – 31. 10.)
Sójové pokrutiny	346 033,2	427 461,1	464 646,5	532 341,2	203 584,4
Řepkové pokrutiny	12 515,8	13 637,0	7 998,0	15 884,5	6 834,3
Slunečnicové pokr.	4 263,7	5 051,7	6 234,7	6 626,1	1 156,4
Lněné pokrutiny	-	-	-	30,0	20,0
Ostatní pokrutiny	29,3	35,3	47,7	97,1	36,4
Pokrutiny celkem	362 842,0	446 185,1	478 926,9	554 978,9	211 631,5

Pramen: *Celní statistika*

Poznámka: ¹⁾ uvedené názvy odpovídají položce celního sazebníku, jedná se však o pokrutiny i extrahované šroty

Vývoz pokrutin a extrahovaných šrotů z České republiky v tunách

Název zboží ¹⁾	1998	1999	2000	2001	2002 (1. 1. – 31. 10.)
Sójové pokrutiny	1 388,5	2 786,2	4 491,2	1 233,4	780,5
Řepkové pokrutiny	155 389,3	156 069,6	165 649,8	152 898,2	127 065,2
Slunečnicové pokr.	8 674,8	16 631,1	17 815,3	13 651,6	843,5
Lněné pokrutiny	43,3	16,3	-	-	-
Ostatní pokrutiny	58,8	134,4	2,5	131,8	-
Pokrutiny celkem	165 554,7	175 637,6	187 958,7	167 915,0	128 689,2

Pramen: *Celní statistika*

Poznámka: ¹⁾ uvedené názvy odpovídají položce celního sazebníku, jedná se však o pokrutiny i extrahované šroty

Vývoz pokrutin a extrahovaných šrotů z České republiky v tunách

Název zboží ¹⁾	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2001/02 (1. 7. – 31. 10.)
Sójové pokrutiny	892,8	4 686,4	3 031,4	1 060,8	140,8
Řepkové pokrutiny	115 515,2	161 785,6	167 413,1	139 988,1	66 774,1
Slunečnicové pokr.	11 514,1	18 177,8	16 323,9	1 937,3	377,9
Lněné pokrutiny	16,3	-	-	-	-
Ostatní pokrutiny	20,1	87,9	22,2	109,8	-
Pokrutiny celkem	127 958,5	184 737,7	186 790,6	143 095,9	67 292,8

Pramen: *Celní statistika*

Poznámka: ¹⁾ uvedené názvy odpovídají položce celního sazebníku, jedná se však o pokrutiny i extrahované šroty

Nepotravinářské užití řepky

Z pohledu vývoje přímých podpor nepotravinářskému užití řepky je od 1. října 2001 uplatňována již třetí generace těchto podpor. Vychází z nařízení vlády č. 86/2001 Sb., novelizovaného nařízením vlády č. 454/2001 Sb. a nařízením vlády č. 294/2002 Sb. Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) nakupuje řepku olejnou z půdy určené do klidu, zajišťuje její skladování a prodává ji výrobcům MEŘO za přesně stanovenou cenu, zajišťující konkurenceschopnost směsného paliva (bionafty, s kvalitou podle ČSN 656508 a obsahem 31 % obj. MEŘO) ve vztahu k motorové naftě. Od 1. 10. 2001, kdy přešla podpora výroby MEŘO na Státní zemědělský intervenční fond, bylo stanoveno cenové zvýhodnění bionafty vůči motorové naftě v poměru 95:100, tj. na úroveň 5 %.

V letošním roce bylo podle zásad nařízení vlády č. 86/2001 Sb. uvedeno do klidu celkem 142 125 ha orné půdy. To je ve srovnání s předchozím rokem nárůst o 30 118 ha (o 27 %). Z celkové výměry bylo oseto řepkou olejnou 75 259 ha, tj. 53 % půdy, vyčleněné z tržní produkce. Z této plochy

bylo Státním zemědělským intervenčním fondem nakoupeno 171 000 t semene řepky. Její cena byla stanovena na 4830 Kč/t včetně DPH. Kvalita nakupované řepky vyhověla upraveným parametrům, stanoveným nařízením vlády č. 454/2001 Sb.

V hospodářském roce 2001/02 SZIF dokupoval po nižším nákupu (153 000 t) semeno řepky z volného trhu pro zajištění 230 000 t řepky, stanovené pro dotovanou výrobu MEŘO a bionafty. V současném hospodářském roce 2002/03 již SZIF řepku dokupovat nemusí. Poslední novelou nařízení vlády č. 86/2001 Sb. byl stanoven nový postup, který se uplatní v případě, kdy SZIF nenakoupí z půdy uvedené do klidu potřebný rozsah 230 000 t semene řepky. Na rozdílové množství řepky poskytne SZIF finanční podporu nepotravinářského užití řepky výrobcům MEŘO, kteří si potřebný a dohodnutý objem řepky olejné zajistí z vlastních zdrojů. Finanční podpora by měla činit pro výrobce MEŘO v hospodářském roce 2002/03, po doložení dokladů o realizovaném množství MEŘO z této řepky 3 810 Kč/t zpracované řepky.

Podle údajů Sdružení pro výrobu bionafty bylo od počátku ledna do konce června letošního roku 2002 vyrobeno cca 32 516 t podporovaných methylesterů řepkového oleje (MEŘO). Za třetí čtvrtletí roku bylo se státní podporou, tj. z řepky od SZIF vyrobeno 17 043 t MEŘO. Celková produkce dotovaného MEŘO dosáhla za tři čtvrtletí roku 2002 49 559 t. To představuje ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku 2001 nárůst o 67 %. Celková produkce dotované bionafty pak činí do konce září 181 668 t, což by bylo 83 % celoroční výroby bionafty za rok 2001.

Dovoz a vývoz MEŘO a směsného paliva v letech 1997 – 2002

Ukazatel	1997				1998			
	dovoz		vývoz		dovoz		vývoz	
	tun	mil. Kč	tun	mil. Kč	tun	mil. Kč	tun	mil. Kč
MEŘO	11 360	242,9	-	-	25 842	543,6	83	1,8
Bionafta	5 800	77,2	635	9,8	17 099	210,6	8	0,1
CELKEM	17 160	320,1	635	9,8	42 941	754,2	91	1,9
SALDO	- 310,3 mil. Kč				- 752,3 mil. Kč			

Pramen: Celní statistika

Ukazatel	1999				2000			
	dovoz		vývoz		dovoz		vývoz	
	tun	mil. Kč	tun	mil. Kč	tun	mil. Kč	tun	mil. Kč
MEŘO	22 644	424,7	26	0,5	3 237	61,0	72	1,2
Bionafta	10 375	123,9	97	1,4	8 463	114,7	3 840	59,9
CELKEM	33 019	548,6	123	1,9	11 700	175,7	3 912	61,1
SALDO	- 546,7 mil. Kč				- 114,6 mil. Kč			

Pramen: Celní statistika

Ukazatel	2001				2002 (1. 1. – 31. 10.)			
	dovoz		vývoz		dovoz		vývoz	
	tun	mil. Kč	tun	mil. Kč	tun	mil. Kč	tun	mil. Kč
MEŘO	2 862	58,2	3 273	63,4	73	1,6	-	-
Bionafta	-	-	67 765	925,7	-	-	-	-
CELKEM	2 862	58,2	71 038	989,1	73	1,6	-	-
SALDO	+ 930,9 mil. Kč				- 1,6 mil. Kč			

Pramen: Celní statistika